

Dopady IFRS 16 – Leasing na vykazování majetku a zdrojů v prostředí České republiky

Diplomová práce

Studijní program:

N6208 Ekonomika a management

Studijní obor:

Podniková ekonomika

Autor práce:

Bc. Andrej Kašpur

Vedoucí práce:

doc. Dr. Ing. Olga Hasprová
Katedra financí a účetnictví

Zadání diplomové práce

Dopady IFRS 16 – Leasing na vykazování majetku a zdrojů v prostředí České republiky

Jméno a příjmení: **Bc. Andrej Kašpur**
Osobní číslo: E18000318
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Podniková ekonomika
Zadávací katedra: Katedra financí a účetnictví
Akademický rok: **2019/2020**

Zásady pro vypracování:

1. Teoretická východiska, rešerše literatury.
2. Charakteristika účetního zobrazení leasingových transakcí podle IFRS a ČÚS.
3. Komparace použití IFRS 16 a českých účetních předpisů na konkrétním případě.
4. Zhodnocení dopadů různého vykazování leasingových transakcí na vybrané ukazatele.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

65 normostran
tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

- DVOŘÁKOVÁ, Dana, 2014. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS*. Brno: BizBooks. ISBN 978-80-265-0149-7.
- HINKE, Jana, 2013. *IAS/IFRS a hodnocení výkonnosti podniku*. Praha: Alfa Nakladatelství. ISBN 978-80-87197-64-6.
- CHRISTIAN, Dieter a Norbert LUDENBACH, 2013. *IFRS essentials*. Hoboken, N.J.: Wiley. ISBN 978-111-8494-714.
- ŠTEKER, Karel a Milana OTRUSINOVÁ, 2016. *Jak číst účetní výkazy: základy českého účetnictví a výkaznictví*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-802-7100-484.
- PROQUEST. 2019. *Databáze článků ProQuest* [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2019-09-26]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz>

Konzultant: Ing. Daniela Kynclová, Ph.D.

Vedoucí práce:

doc. Dr. Ing. Olga Hasprová
Katedra financí a účetnictví

Datum zadání práce:

31. října 2019

Předpokládaný termín odevzdání: 31. srpna 2021

prof. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.
děkan

L.S.

Ing. Martina Černíková, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracoval samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědom toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědom následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

10. května 2020

Bc. Andrej Kašpur

Dopady IFRS 16 – Leasingy na vykazování majetku a zdrojů v prostředí České republiky

Anotace

Diplomová práce se zabývá dopady IFRS 16 – na vykazování majetku a zdrojů v prostředí České republiky. Zabývá se především komparací vykazování leasingu podle IFRS 16 a českých účetních předpisů. Práce je rozdělena na dvě části. První se zabývá teorií a druhá část práce je analytická. Práce je rozčleněna do pěti kapitol. První kapitola je věnována účetnictví a jeho významu. Dále je první kapitola věnována teorii českých účetních předpisů a mezinárodních standardů. Druhá kapitola přechází k samotnému leasingu a popisuje jeho specifika jak z pohledu českých účetních předpisů, tak IFRS 16. Poté následuje třetí kapitola, která je věnována finanční analýze vybraných ukazatelů a zakončuje teoretickou část práce. Čtvrtá kapitola je začátkem analytické části, která porovnává dopady různého účetního zachycení leasingu na majetek a zdroje fiktivní společnosti XY. Poslední kapitola je věnována poměrovým ukazatelům finanční analýzy. Finanční analýza klade důraz na ukazatele rentability, zadluženosti a aktivity.

Klíčová slova

České účetní předpisy, finanční analýza, IFRS 16, leasing, majetek, rozvaha, ukazatel aktivity, ukazatel rentability, ukazatel zadluženosti, výkaz zisku a ztráty, závazky.

Impacts IFRS 16 – Leases on reporting of assets and resources in the Czech Republic

Annotation

The diploma thesis deals with the impacts of IFRS 16 - on the reporting of assets and resources in the environment of the Czech Republic. It mainly deals with the comparison of leasing reporting according to IFRS 16 and Czech accounting regulations. The thesis is divided into two parts. The first one deals with theory and the second part of the thesis is analytical. The thesis is divided into five chapters. The first chapter is devoted to accounting and its importance. Furthermore, the first chapter is devoted to the theory of Czech accounting regulations and international accounting standards. The second chapter moves on to the lease itself and describes its specifics according to Czech accounting regulations and IFRS 16. This is followed by the third chapter, which is devoted to the financial analysis of selected indicators and concludes the theoretical part of the thesis. The fourth chapter is the beginning of the analytical part, which compares the effects of different accounting reporting of leasing on the assets and resources of the fictitious company XY. The last chapter deals with the selected indicators of financial analysis, like profitability, indebtedness and activity.

Key Words

Activity indicator, assets, balance sheet, Czech accounting regulations, financial analysis, IFRS 16, indebtedness indicator, lease, liabilities, profit and loss statement, profitability indicator.

Obsah

Seznam obrázků.....	11
Seznam tabulek.....	12
Seznam zkratk.....	13
Úvod.....	14
1. Účetnictví a jeho význam	16
1.1 České účetnictví a jeho regulace	17
1.1.1 Zákon o účetnictví	18
1.1.2 Vyhláška k zákonu o účetnictví.....	18
1.1.3 České účetní standardy	19
1.1.4 Vliv mezinárodního prostředí na české účetnictví.....	21
1.1.5 Historie zavedení IFRS do českého účetnictví	23
1.2 Mezinárodní standardy účetního výkaznictví	24
1.2.1 Historie vzniku IFRS	24
1.2.2 Využití IFRS ve světě.....	26
1.2.3 Proces tvorby standardů a jeho řízení.....	28
1.2.4 Obsahová část publikace IASB	30
1.2.5 Koncepční rámec IFRS.....	32
2. Leasing z pohledu českých právních předpisů a IFRS 16	39
2.1 Leasing z pohledu českých právních předpisů	39
2.1.1 Vlastnosti leasingu.....	40
2.1.2 Druhy leasingu.....	40
2.1.3 Daňové aspekty leasingu	42
2.1.4 Účetní aspekty leasingu.....	44
2.2 IFRS 16 – leasingy	45
2.2.1 Důvody novelizace standardu IAS 17	46
2.2.2 Povaha a definice leasingu z pohledu IFRS 16	47
2.2.3 Zobrazení leasingových smluv v účetnictví a doba leasingu.....	49
2.2.4 Leasing z pohledu nájemce.....	50
2.2.5 Leasing z pohledu pronajímatele	54
3. Finanční Analýza poměrových ukazatelů	56
3.1 Analýza rentability	56
3.1.1 Rentabilita celkového vloženého kapitálu ROA.....	57
3.1.2 Rentabilita vlastního kapitálu ROE	58

3.2	Analýza zadluženosti.....	58
3.2.1	Ukazatel celkové zadluženosti.....	59
3.2.2	Míra zadluženosti	60
3.3	Analýza aktivity.....	60
3.3.1	Ukazatel obratu celkových aktiv	60
4.	Komparace účetního zobrazení leasingu nájemce podle ČÚS a IFRS 16.....	62
4.1	Charakteristika společnosti a definování podmínek leasingové smlouvy	63
4.2	Účetní zobrazení leasingu u nájemce dle ČÚS.....	65
4.2.1	Plán leasingových splátek.....	65
4.2.2	Účetní operace v jednotlivých letech.....	66
4.2.3	Sestavení výkazů zisku a ztráty v jednotlivých letech.....	66
4.2.4	Sestavení rozvahy v jednotlivých letech.....	67
4.3	Účetní zobrazení leasingu u nájemce dle IFRS 16.....	69
4.3.1	Prvotní ocenění závazku a práva k užívání identifikovaného aktiva.....	69
4.3.2	Umořovací plán leasingu	70
4.3.3	Účetní operace v jednotlivých letech.....	71
4.3.4	Sestavení výkazu zisku a ztráty v jednotlivých letech.....	72
4.3.5	Sestavení rozvahy v jednotlivých letech.....	73
4.4	Dopady různého vykazování leasingu na účetní výkazy společnosti	75
4.4.1	Porovnání nákladů leasingu vstupujících do výsledovky	75
4.4.2	Vliv různého vykazování leasingu na hospodářský výsledek	77
4.4.3	Dopady různého vykazování leasingu na majetek a zdroje společnosti	78
5.	Analýza dopadů rozdílného vykazování na vybrané finanční ukazatele.....	80
5.1	Analýza rentability	80
5.1.1	Výpočet rentability celkového vloženého kapitálu.....	81
5.1.2	Výpočet rentability vlastního kapitálu.....	82
5.2	Analýza zadluženosti.....	82
5.2.1	Výpočet celkové zadluženosti	82
5.2.2	Výpočet míry zadluženosti	83
5.3	Analýza aktivity	84
5.3.1	Výpočet ukazatele obratu celkových aktiv	84
	Závěr.....	86
	Seznam použité literatury	89

Seznam obrázků

Obr. 1: Struktura řízení (Jílek, 2018, s. 33)	29
Obr. 2: Finanční pozice (Jílek, 2018, s. 40).....	36
Obr. 3: Diagram identifikace leasingu podle IFRS 16 (Dvořáková, 2017, s. 151)	48
Obr. 4: Průběh celkových nákladu leasingu podle ČÚS a IFRS 16	76
Obr. 5: Vývoj hospodářského výsledku	77

Seznam tabulek

Tab. 1: Přehled českých účetních standardů pro podnikatele	20
Tab. 2: Užívání IFRS ve světě	27
Tab. 3: Přehled vydaných IFRS standardů k roku 2020	31
Tab. 4: Aktuální podoba Koncepčního rámce IFRS	33
Tab. 5: Počáteční rozvaha společnosti XY (v tis. Kč)	64
Tab. 6: Plán leasingových splátek	65
Tab. 7: Účetní operace dle ČÚS v letech 20X0-20X3	66
Tab. 8: Výkazy zisku a ztráty sestavené dle ČÚS v letech 20X0-20X3 (v Kč).....	66
Tab. 9: Rozvahy sestavené dle ČÚS v letech 20X0-20X3.....	67
Tab. 10: Současné hodnoty splátek (v Kč).....	70
Tab. 11: Umořovací plán leasingu	70
Tab. 12: Účetní operace dle IFRS 16 v letech 20X0-20X3	71
Tab. 13: Výkazy zisku a ztráty sestavené dle IFRS v letech 20X0-20X3 (v Kč).....	72
Tab. 14: Rozvahy sestavené dle IFRS v letech 20X0-20X3	73
Tab. 15: Dopady různého vykazování leasingu na majetek a zdroje podniku.....	78

Seznam zkratek

ČLR	Čínská lidová republika
ČÚS	České účetní standardy
EAT	Zisk po zdanění (<i>Earnings After Taxes</i>)
EBIT	Zisk před úroky a zdaněním (<i>Earnings Before Interest and Taxes</i>)
EBT	Zisk před zdaněním (<i>Earnings Before Taxes</i>)
IAS	Mezinárodní účetní standardy (<i>International Accounting Standards</i>)
IASB	Rada pro mezinárodní účetní standardy (<i>International Accounting Standards Board</i>)
IASC	Výbor pro tvorbu mezinárodních účetních standardů (<i>International Accounting Standards Committee</i>)
IASCF	Nadace mezinárodního účetního výboru pro tvorbu účetních standardů (<i>International Accounting Standard Committee Foundation</i>)
IFRIC	Výbor pro interpretace Mezinárodních standardů účetního výkaznictví (<i>International Financial Reporting Interpretations Committee</i>)
IFRS	Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (<i>International Financial Reporting Standards</i>)
ROA	Rentabilita celkového vloženého kapitálu (<i>Return on assets</i>)
ROE	Rentabilita vlastního kapitálu (<i>Return on equity</i>)
SIC	Interpretační výbor (<i>Standing Interpretations Committee</i>)
SME	Malé a střední jednotky (<i>small and medium-sized entities</i>)
US GAAP	Americké obecně uznávané účetní zásady (<i>General Accepted Accounting Principles</i>)
VPÚ	Vnitropodnikové účetnictví
ZDP	Zákon o dani z příjmu
ZÚ	Zákon o účetnictví

Úvod

Tato práce je věnována problematice leasingu a jeho vykazování podle mezinárodních účetních standardů a českých účetních předpisů. Stále vyšší míra globalizace, otevírání hranic a hlubší integrace vytváří stále vyšší tlaky na harmonizaci účetnictví jak ve světě, tak v České republice. Některé společnosti v České republice mohou mít povinnost vykazovat podle mezinárodních účetních standardů, mezi které patří i standard IFRS 16 upravující oblast leasingu. V některých případech mohou vznikat mezi českými účetními předpisy a mezinárodními účetními standardy odchylky při vykazování, což je také případ zmínovaného standardu IFRS 16 – leasingy.

Cílem diplomové práce je komparace vykazování leasingu u nájemce podle standardu IFRS 16 a českých účetních předpisů a analýza dopadů na vybrané finanční ukazatele podniku. Cílem práce naopak není zachytit dopady na vykazování leasingu u pronajímatele, jelikož z tohoto úhlu pohledu nejsou tak razantní rozdíly oproti českým účetním předpisům.

S ohledem na podstatu práce jsou nejprve sestaveny účetní výkazy zahrnující leasingové transakce vykázané podle českých účetních předpisů a poté podle IFRS 16. Tyto účetní výkazy jsou proti sobě porovnány a na základě zjištěných poznatků jsou vyvozeny předpoklady dopadů na vybrané finanční ukazatele společnosti. Následným výpočtem poměrových ukazatelů jsou potvrzovány vyvozené předpoklady.

K dosažení cíle jsou v práci využity popisné metody, metody komparace, analýzy a finanční analýzy vybraných poměrových ukazatelů.

Diplomová práce je rozčleněna do pěti samostatných kapitol. První tři kapitoly jsou věnovány teoretické části a další dvě kapitoly analytické části práce.

První kapitola práce je věnována účetnictví a jeho významu, kde její součástí jsou také české účetní předpisy včetně zákona o účetnictví, vyhlášek a českých účetních standardů. Následně kapitola přechází k účetnictví v mezinárodním prostředí a je věnována mezinárodním standardům IFRS.

Druhá kapitola je věnována problematice leasingu. Nejprve jsou rozebrány vlastnosti vykazování leasingu podle českých účetních předpisů jak z pohledu nájemce, tak z pohledu pronajímatele. Poté je v této kapitole věnován prostor leasingu vykazovaného podle IFRS 16 – leasingy. Tento mezinárodní standard nahradil starší IAS 17, jelikož byl problematický při posuzování, zda jde o operativní nebo finanční leasing. Změny, které přinesl nový standard IFRS 16, poznamenal značně stranu nájemce. Z pohledu pronajímatele nedošlo téměř k žádným změnám oproti výkladu IAS 17.

Kapitola tři zakončuje teoretickou část práce a je věnována analýze vybraných finančních ukazatelů. Kapitola popisuje především poměrové ukazatele, mezi které se řadí např. ukazatele rentability, zadluženosti a aktivity.

Čtvrtá kapitola přechází k analytické části práce. Hlavním cílem této kapitoly je komparace účetního zobrazení leasingu podle českých účetních předpisů a IFRS 16 na fiktivní společnosti XY. Úvod kapitoly je věnován jak charakteristice společnosti, tak vymezení podmínek leasingové smlouvy. Poté jsou sestaveny účetní výkazy podle obou účetních systémů a jsou navzájem porovnávány. V závěru jsou vyvozeny předpoklady dopadů na ukazatele rentability, zadluženosti a aktivity.

Získané poznatky a údaje jsou následně využity v páté kapitole, kde je provedena analýza vybraných finančních ukazatelů a potvrzeny jednotlivé dopady vykazování leasingu dle IFRS 16 na rentabilitu, zadluženost nebo efektivitu majetku v podniku.

1. Účetnictví a jeho význam

Cílem této kapitoly je popsat jakým směrem se účetnictví vyvíjí a jakými účetními předpisy je ovlivňováno účetnictví v prostředí České republiky. Kapitola poskytuje stručný pohled na právní předpisy v rámci ČR a postupně přechází do prostředí mezinárodního účetnictví, které v současné době podléhá globalizaci obchodu a otevírání hranic, což klade stále vyšší důraz na jeho globální harmonizaci. Tyto trendy se odráží také v českém systému účetnictví, které přebírá některé směrnice a nařízení v rámci EU, která klade stále vyšší důraz na aplikaci souboru mezinárodních účetních standardů IFRS. Druhá část kapitoly je věnována Mezinárodním standardům účetního výkaznictví, kde je postupně rozebrána historie vzniku IFRS, globální využití mezinárodních standardů a koncepční rámec standardů. To umožňuje kapitole zakončit a dostat se k další kapitole, která charakterizuje účetní zobrazení leasingových transakcí podle dvou různých účetních systémů, českých účetních předpisů a již zmíněných IFRS.

Počátky účetnictví sahají až do pravěku, kdy byly zaznamenány první známky zářezů do dřeva, kamene nebo kostí s cílem zachycení množství dobytka nebo majetku. Ve starověku dosáhlo účetnictví dalšího rozmachu, kdy Římané zavedli jako první poznámkové knihy, knihy příjmů a výdajů nebo knihy účtů. Římané tímto položili základy pro systém účetních knih (Dějiny účetnictví, 2020). Postupem času bylo účetnictví více rozvíjeno a vyvinulo se do podoby, kterou známe dnes.

Novodobé účetnictví lze chápat jako nástroj, který slouží k zachycení různých hospodářských operací probíhajících v podniku. Řídicím pracovníkům přináší informace o ekonomické situaci, která může být shrnuta v okamžikových nebo intervalových ukazatelích (Hronová, 2009). Zároveň může účetnictví nést informace o prosperitě, ziskovosti nebo ztrátovosti podniku (Šteker, 2016). Tyto informace neslouží pouze k účelům řízení podniku, ale také ke zjištění výkonnosti podniku nebo finančního zdraví. Účetnictví poskytuje ucelený pohled na strukturu majetku, zdroje nebo náklady a jejich vazby na výnosy.

Z hlediska funkce je účetnictví rozdělováno na finanční a manažerské. Finanční účetnictví zachycuje především finanční situaci podniku pomocí různých účetních výkazů, jakými mohou být rozvaha, výkaz zisku a ztráty nebo přehled peněžních toků. Finanční účetnictví

podléhá právním předpisům, které mohou vznikat jak na národní, tak mezinárodní úrovni (Šteker, 2016).

Manažerské účetnictví je zdrojem informací, které jsou využívány k vnitřnímu řízení podniku. Informace jsou dostupné pouze uvnitř podniku a nejsou regulovány žádnými právními předpisy. Pouze čistě na podniku záleží, jaké postupy a metody využije. Z tohoto pohledu lze za jeden ze zásadních rozdílů manažerského a finančního účetnictví považovat formu regulace (Šteker, 2016).

Jak již bylo zmíněno, finanční účetnictví může být regulováno národními i mezinárodními právními předpisy. V současném světě dochází ke stále větší globalizaci ekonomiky, což odbourává hranice mezi jednotlivými státy a to výrazně ovlivňuje vývoj účetnictví jako takového. Se stále vyšším stupněm globalizace ekonomiky, ale také politického sjednocování např. v rámci Evropské unie, je stále vyšší tlak na harmonizaci a sjednocování účetnictví (Dvořáková, 2017).

Přesto existuje mezi jednotlivými účetními předpisy celá řada rozdílů, které mohou být upravovány národními právními předpisy nebo mezinárodními předpisy.

1.1 České účetnictví a jeho regulace

Hned v úvodu je nutné zmínit, že české účetnictví tvoří dva paralelní rámce. Jedním z nich jsou nařízení Evropské unie a druhým samotné české účetní předpisy, kterým je podrobněji věnována tato podkapitola.

České účetní předpisy tvoří zákon o účetnictví, vyhlášky k zákonu o účetnictví a české účetní standardy (Šteker, 2016). Jednotlivé právní předpisy jsou dále podrobněji popsány v následujících subkapitolách.

Mimo uvedené základní právní předpisy je účetnictví v ČR ovlivňováno dalšími zákony, které mohou vymezovat např. fungování obchodních korporací, daňové povinnosti, pracovní předpisy atd. Pro představu to mohou být právní předpisy, jako je zákon o obchodních korporacích, zákoník práce, zákon o dani z příjmu (právnických a fyzických osob), zákon o dani silniční, o dani z nemovitosti a mnoho dalších (Šteker, 2016).

1.1.1 Zákon o účetnictví

Zákon o účetnictví je nejvyšším právním předpisem, který upravuje systém účetnictví v České republice v souladu s právem EU. Do českého zákona je zapracován předpis Evropské unie a navazuje na přímo použitelný předpis EU (Účetnictví podnikatelů, 2016).

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví vymezuje jednotlivé kategorie účetních jednotek, jaké účetní jednotky se musí daným zákonem řídit, předmět účetnictví, definuje účetní zásady a upravuje podobu účetních dokladů nebo účetní knihy (Účetnictví podnikatelů, 2016).

Mimo jiné zákon o účetnictví obsahuje také rozsah vedení účetnictví, součásti účetní závěrky, způsob oceňování, okamžik ocenění majetku nebo také úschovu účetních záznamů, sestavování zpráv o platbách a sankce v případě, že dojde k porušení zákona (Šteker, 2016).

Jinými slovy lze konstatovat, že se zákon vztahuje na účetní jednotky a vymezuje způsob a rozsah vedení účetnictví, požadavky na průkaznost a předpoklady pro předání účetních záznamů státu (Šteker, 2016).

1.1.2 Vyhláška k zákonu o účetnictví

Podle jednotlivých typů účetních jednotek jsou vydávány různé vyhlášky k zákonu o účetnictví. Jednotlivé vyhlášky jsou mířeny na podnikatele, banky a finanční instituce, pojišťovny, nepodnikatelské subjekty nebo na vybrané účetní jednotky (Šteker, 2016).

Jedná se o následující vyhlášky:

- vyhláška 500/2002 Sb. pro podnikatele;
- vyhláška 501/2002 Sb. pro banky a jiné finanční instituce;
- vyhlášky 502/2002 Sb. pro pojišťovny;
- vyhláška 503/2002 Sb. pro zdravotní pojišťovny;
- vyhláška 504/2002 Sb. pro nepodnikatelské subjekty;
- vyhláška 410/2009 Sb. pro vybrané účetní jednotky (České účetní předpisy, 2020).

Vyhláška, která je určena pro podnikatele upravuje způsob a rozsah sestavování účetní závěrky. Upravuje vyhotovování výroční zprávy, označení a vymezení obsahu položek aktiv a pasiv, vymezení a označení výnosů, nákladů, výsledku hospodaření nebo metody konsolidace účetní závěrky. Dále upravuje obsahové vymezení peněžních toků, změny vlastního kapitálu, účetní metody a jiné (Účetnictví podnikatelů, 2016).

Reguluje také způsob oceňování, odepisování majetku, postupy při tvorbě rezerv, způsob výpočtu odložené daně nebo kurzových rozdílů (Šteker, 2016).

V praxi to znamená, že se účetní jednotky, které vedou účetnictví, řídí kromě zákona o účetnictví také zmíněnými vyhláškami.

1.1.3 České účetní standardy

K dosažení vyšší míry srovnatelnosti účetních závěrek jednotlivých účetních jednotek vydává ministerstvo financí České účetní standardy. Ministerstvo financí o vydání standardů informuje ve Finančním zpravodaji. Jednotlivé standardy blíže specifikují postupy a metody při účtování. Ostatní účetní jednotky (podnikatelské a nepodnikatelské subjekty, finanční instituce, pojišťovny) mohou při účtování dosahovat odchylek od standardů vydaných ministerstvem financí, ale odchylky musí vždy objasnit v příloze účetní závěrky a vysvětlit, proč k odchylkám došlo. Naproti tomu, vybrané účetní jednotky (účetní jednotky, které se řídí vyhláškou 504/2002 Sb.) musí vždy striktně postupovat podle účetních standardů (Šteker, 2016).

Mezi vybrané účetní jednotky patří např. organizační složky státu, státní fondy, dobrovolné svazky obcí, příspěvkové organizace atd.

Jednotlivé České účetní standardy navazují na vyhlášky, a proto jsou mířeny zvláště na podnikatele, banky, finanční instituce, pojišťovny, nepodnikatelské subjekty a vybrané účetní jednotky. Výčet jednotlivých standardů je popsán níže:

- ČÚS pro podnikatele, které se řídí vyhláškou 500/2002 Sb. pro podnikatele;
- ČÚS pro finanční instituce, které účtují podle vyhlášky 501/2002 Sb.;
- ČÚS pro pojišťovny, které postupují podle vyhlášky 502/2002 Sb.;

- ČÚS pro zdravotní pojišťovny, které podle podléhají vyhlášce 503/2002 Sb.;
- ČÚS pro nepodnikatelské subjekty (vyhláška 503/2002 Sb.);
- ČÚS pro vybrané účetní jednotky, které se řídí vyhláškou 504/2002 Sb. (České účetní standardy, 2020).

V návaznosti na jednotlivé typy účetních jednotek mají české účetní standardy svou číselnou řadu. Číselná řada účetních standardů 01–09 a 011–024 je mířena na podnikatelské subjekty, řada 101–103 a 105–115 na finanční instituce. U pojišťoven je pro účetní standardy využívána číselná řada 201–223, pro zdravotní pojišťovny 301–302, 304–305, 307–310 a 312–314. České účetní standardy s číselným označením 401–414 jsou využívány pro nepodnikatelské subjekty a standardy s číselnou řadou 701–710 pro vybrané účetní jednotky. Přehled účetních standardů pro podnikatele obsahuje tabulka č. 1 níže (Šteker, 2016).

Tab. 1: Přehled českých účetních standardů pro podnikatele

Číslo	Název účetního standardu
001	Účty a zásady účtování na účtech
002	Otevírání a uzavírání účetních knih
003	Odložená daň
004	Rezervy
005	Opravné položky
006	Kursově rozdíly
007	Inventarizační rozdíly a ztráty v rámci norem přirozených úbytků zásob
008	Operace s cennými papíry a podíly
009	Deriváty
010	Zrušen
011	Operace s obchodním závodem
012	Změny vlastního kapitálu
013	Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek
014	Dlouhodobý finanční majetek
015	Zásoby
016	Krátkodobý finanční majetek, peněžní prostředky a krátkodobé závazky k úvěrovým institucím
017	Zúčtovací vztahy
018	Kapitálové účty a dlouhodobé závazky
019	Náklady a výnosy
020	Konsolidace
021	Vyrovnání, nucené vyrovnání, konkurs a likvidace
022	Inventarizace majetku a závazků při převodech majetku státu na jiné osoby
023	Přehled o peněžních tocích
024	Srovnatelné období za účetní období započaté v roce 2016

Zdroj: Účetnictví podnikatelů (2016, s. 107)

V případě, že jsou použity České účetní standardy účetní jednotkou, je to považováno za splnění poctivého a věrného obrazu vedení účetnictví tak, jak je vymežováno v zákoně o účetnictví (Šteker, 2016).

1.1.4 Vliv mezinárodního prostředí na české účetnictví

V návaznosti na výše popsané je nutné zmínit, že české účetnictví přebírá také pravidla a předpisy platné na nadnárodní úrovni. Tomu přispívá stále vyšší míra globalizace, otevírání hranic a stále hlubší integrace jednotlivých uskupení ve světě. Tyto aspekty vytváří stále vyšší tlaky na harmonizaci účetnictví a ovlivňují vývoj účetnictví i v prostředí České republiky.

České účetnictví v některých případech přebírá účetní předpisy Evropské unie v podobě různých nařízení a směrnic. Zákon o účetnictví by měl být v souladu s EU. Jedná se zejména o směrnici Evropského parlamentu a Rady 2013/34/EU o ročních účetních závěrkách, konsolidovaných účetních závěrkách a souvisejících zprávách některých forem podniku nebo také směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/43/ES o povinném auditu ročních a konsolidovaných závěrek (Šteker, 2016).

Evropská unie od roku 2005 vyžaduje povinnost uplatňovat soubor IFRS pro společnosti emitující veřejně obchodovatelné cenné papíry.

Mezi další nařízení a směrnice patří např.:

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002;
- nařízení Komise (ES) č. 1126/2008;
- směrnice Rady 86/635/EHS o ročních účetních závěrkách a konsolidovaných účetních závěrkách bank a ostatních finančních institucí;
- směrnice Rady 91/674/EHS o ročních účetních závěrkách a konsolidovaných účetních závěrkách pojišťoven (Evropské účetní předpisy, 2020).

Z výše popsaného je patrné, že účetní předpisy EU tvoří dva paralelní rámce, nařízení a směrnice. Nařízení se může týkat např. zavedení IFRS do práva EU a ostatní členské státy EU nemohou do nařízení zasahovat. Jinými slovy lze říci, že nařízení je jakýsi právní

předpis, který platí pro všechny dotčené jednotky v rámci EU, aniž by musel být převzat do národní legislativy. Nařízení může být využíváno tam, kde je nutné mít jednoduchou právní úpravu pro celou Evropskou unii. Příkladem může být zmiňované IFRS nebo obchodní a také zemědělská politika (Jílek, 2018).

Naopak evropské směrnice o účetnictví jsou doplňovány národními účetními předpisy. Směrnice obsahují spíše obecnější ustanovení, která jsou doplněna národními účetními předpisy jednotlivých členských států podle jejich potřeb. Jednotlivé státy mohou mít vlastní účetní předpisy, které nesmí odporovat ustanovením jednotlivých směrnic. Tento systém zapříčiňuje, že se rámce pro účetní závěrky mohou mezi jednotlivými státy lišit. Jinými slovy, směrnice musejí být v předepsané podobě zahrnuty členskými státy do národní legislativy. Obsah směrnic je pro členské státy závazný a to i v případě, že nebyly zahrnuty do národní legislativy (Jílek, 2018).

Vliv Evropské unie na účetnictví a výkaznictví existuje už od vydání první směrnice, která byla zaměřena především na účetnictví. Jedná se o čtvrtou směrnici Rady ES z roku 1978 o individuální závěrce. Nicméně veškeré směrnice postupem času zastaraly a přestaly vyhovovat harmonizačním standardům. Především čtvrtá směrnice ponechávala širokou škálu variant. Volba přístupu byla ponechána v rámci předpisů, které upravovaly účetnictví v rámci jednotlivých členských zemí nebo byla volba ponechána přímo na účetních jednotkách (Dvořáková, 2017).

Po roce 2000 Evropská komise dospěla k závěru, že není vhodné vytvářet samostatný koncepční rámec účetních standardů, když existuje poměrně funkční a vhodný soubor nadnárodních standardů, které se neustále rozšiřují a zdokonalují. Proto byly za nástroj regulace účetnictví, zvoleny Mezinárodní standardy účetního výkaznictví IFRS. To se odrazilo v roce 2004 v českých účetních předpisech. Zákon o účetnictví upravuje např. užití IFRS pro individuální účetní závěrky společností nebo upravuje užití IFRS v konsolidaci. Od roku 2005 vyžaduje Evropská unie využití souboru standardů IFRS pro společnosti emitující veřejné obchodovatelné cenné papíry. Tyto společnosti musí sestavovat konsolidovanou účetní závěrku podle Mezinárodních standardů účetního výkaznictví (Dvořáková, 2017).

1.1.5 Historie zavedení IFRS do českého účetnictví

Zavedení IFRS do českého účetnictví je možné rozdělit do čtyř etap. První náznaky zavedení IFRS do českého účetnictví přišly v roce 2001, kdy o rok později vstoupila v platnost novela zákona o účetnictví, která poskytovala účetním jednotkám možnost využití IFRS v některých účetních případech (Jílek, 2018).

První etapa zavedení IFRS do českého účetnictví přišla s novelou zákona o účetnictví s účinností od 1. ledna 2002. Toto je považováno jako první krok České republiky, který byl učiněn k používání IFRS v českém účetnictví. Nová novela zákona o účetnictví umožnila sestavování účetních závěrek jak podle českého zákona, tak možnost účetní jednotky poskytovat účetní záznamy, zahrnující informace sestavené podle mezinárodně uznávaných účetních zásad (Jílek, 2018).

Druhou etapu lze zařadit do období vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004, kdy společně se vstupem do EU, nabyla účinnost nová novela zákona o účetnictví. Novela zákona přinesla společnostem řídicím se právem ČR povinnost, sestavovat konsolidovanou účetní závěrku v souladu s IFRS a to v případě, že cenné papíry společnosti byly přijaty k obchodování na trhu kteréhokoliv státu EU. Dále umožňovala ostatním společnostem řídicím se právem ČR sestavení konsolidovaných účetních závěrek podle IFRS upravených právem EU. Společnosti řídicí se podle práva ČR, sestavují své individuální účetní závěrky podle IFRS v případě, že jejich cenné papíry byly přijaty k obchodování na regulovaném trhu některého státu EU (Jílek, 2018).

Novela zákona účinná od 1. ledna 2011 odstartovala třetí etapu, která přinesla především rozšíření o další okruh účetních jednotek, které mohou využívat mezinárodní účetní standardy. Jedná se např. o dceřiné společnosti, které jsou součástí mateřských společností, sestavujících konsolidovanou účetní závěrku nebo mateřské společnosti, které sestavují své konsolidované účetní závěrky dobrovolně podle IFRS upravených právem EU (Jílek, 2018).

Za poslední čtvrtou etapu lze považovat novelizovanou vyhlášku č. 501/2002 Sb., která nabyla účinnosti 1. ledna 2018. Vyhláška je platná pro účetní jednotky, které jsou bankami a jinými finančními institucemi, např. spořitelny, úvěrní družstva, investiční společnosti,

obchodníci s cennými papíry atd. Vyhláška v souladu se směrnicí 2013/34/EU umožnila České republice povolit nebo vyžadovat účtování, ocenění a zveřejnění finančních nástrojů podle mezinárodních účetních standardů (Jílek, 2018).

V současné době jsou české účetní předpisy z velké části v souladu s IFRS, ačkoliv je míra podrobnosti českého účetnictví nižší než v případě mezinárodních účetních standardů (Jílek, 2018).

Z výše zmíněného je patrné, že české účetnictví přebírá spoustu prvků z IFRS a lze předpokládat, že v budoucnu bude tento trend pokračovat. V následující kapitole bude podrobněji nastíněn soubor pravidel IFRS.

1.2 Mezinárodní standardy účetního výkaznictví

Mezinárodní standardy účetního výkaznictví jsou poměrně mladou záležitostí, avšak jejich předchůdci IAS (International Accounting Standards) začaly vznikat už v roce 1973 a tento název nesly až do roku 2000. IAS obvykle vycházely nebo pouze kopírovaly některé části z amerických obecně uznávaných účetních zásad US GAAP a jednotlivé státy nepožadovaly sestavování účetní závěrky právě podle IAS. Mezinárodní standardy, které vznikají po roce 2001, nesou název IFRS – Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (Jílek, 2018).

1.2.1 Historie vzniku IFRS

Mezinárodní účetní standardy začaly vznikat v 70. letech 20. století pod zkratkou IAS. V roce 1973 byl založen výbor pro tvorbu mezinárodních účetních standardů (IASC), jako soukromá organizace na základě dohody účetních institucí z různých zemí (Austrálie, Francie, Irsko, Japonsko, Kanada, Mexiko, Německo, Nizozemí, Spojených států amerických a Velké Británie). Pod tímto výborem vznikly standardy označované zkratkou IAS.

V roce 1999 bylo rozhodnuto o vytvoření nové organizace ve formě nadace, která bude řízená správci. Hlavním důvodem této změny bylo zvýšení efektivnosti činnosti dosavadní IASC. Z těchto důvodů vzniká organizace nesoucí název IASCF (International Accounting Standard Committee Foundation). Tato organizace byla financována prostřednictvím vel-

kých firem, soukromých finančních institucí, průmyslových podniků atd. Organizace je řízena 22 správci z různých částí světa. Šest členů je ze Severní Ameriky, dalších 6 členů je z Evropy, šest z Asie a Oceánie, jeden člen pochází z Afriky, jeden z Jižní Ameriky a dva z dalších oblastí světa. Tito správci jmenují členy do Rady pro mezinárodní účetní standardy IASB, jmenují Poradní sbor a Výbor pro interpretaci. V roce 2010 byla tato organizace IASCF přejmenována na IFRS Foundation (Dvořáková, 2017).

Rada pro mezinárodní účetní standardy IASB

Plnou odpovědnost za tvorbu mezinárodních standardů účetního výkaznictví nese rada IASB, která začala působit od roku 2001. Od tohoto roku také mezinárodní standardy nesou zkratku IFRS. Pojem IFRS může v obecné rovině zahrnovat jak dříve označované standardy IAS, tak také SIC a interpretace IFRIC. V podstatě v obecné rovině mohou IFRS představovat veškerý obsah každoročně vydávaných mezinárodních účetních standardů a interpretací. Do roku 2001, tedy před zahájením působení rady IASB, byly vydávány Mezinárodní účetní standardy známé pod pojmem IAS. Tyto standardy zůstávají v platnosti i nadále současně s novými standardy IFRS (Dvořáková, 2017).

Členové rady IASB schvalují nově vytvořené účetní standardy, kdy pro jejich schválení je potřeba souhlas minimálně devíti členů rady. Takto schválené účetní standardy nejsou vytvořeny pro konkrétní prostředí a z tohoto důvodu mají zachován nadnárodní charakter. Zároveň jsou účetní standardy neustále aktualizovány a vylepšovány, aby zachytily co nejlépe účetní praxi (Dvořáková, 2017).

V současné době je rada IASB složena ze 14 členů, ačkoliv do roku 2012 bylo členů 16. Radu IASB tvoří:

- 4 členové z Evropy;
- 4 členové z Ameriky;
- 4 členové z Asie a Oceánie;
- 1 člen z Afriky;
- 1 člen z jakékoliv oblasti (Jílek, 2018).

Poradní sbor IFRS

Hlavním významem poradního sboru (IFRS Advisory Council), dříve známého pod Standing Advisory Committee SAC, je umožnit odborné veřejnosti podávat návrhy pro činnost IASB a zároveň je informátorem, který výboru poskytuje informace ohledně dopadu zavedení nových účetních standardů na uživatele (Dvořáková, 2017).

Výbor pro interpretace IFRS

Poprvé byl výbor jmenován v roce 2002, kdy nahradil výbor SIC. Dříve také označován jako International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC). Tato zkratka je však do dnes využívaná pro interpretace vydávané výborem (Dvořáková, 2017).

Interpretační výbor je interpretačním orgánem Rady pro mezinárodní účetní standardy, který spolupracuje s IASB ohledně podpory uplatňování standardů IFRS (IFRS Interpretations Committee, 2017). Hlavní činností výboru je formulovat interpretace, které umožňují jednotnou aplikaci IFRS v situacích, kdy je třeba řešit sporné otázky (Dvořáková, 2017).

Interpretační výbor se skládá ze 14 členů, kteří mají širokou škálu mezinárodních obchodních a tržních zkušeností. Zasedání členů jsou přístupné veřejnosti a jsou vysílány na webu (IFRS Interpretations Committee, 2017).

1.2.2 Využití IFRS ve světě

Soubor mezinárodních standardů postupem času nabírá stále více na významnosti. Do roku 2005 tento soubor pravidel, jako základní účetní systém využívalo pouze 300 firem. Po roce 2005 došlo k výraznějšímu nárůstu, kdy se počet firem, který využívají IFRS zvýšil na 7000. Z velké části to byly emitenti cenných papírů. Tyto cenné papíry sloužily k obchodování na trhu některého z 25 členských států EU. V roce 2017 konsolidované účetní závěrky sestavovalo přibližně 5200 společností podle IFRS a 800 společností sestavovalo individuální účetní závěrky (Jílek, 2018).

V roce 2018 sestavení účetní závěrky podle IFRS u všech nebo u většiny domácích veřejně odpovědných jednotek začalo využívat 144 ze 166 zkoumaných států světa (Bhútán plánuje začátek využívání IFRS v roce 2021), (Jílek, 2018).

Zbýlých zkoumaných 22 států:

- 12 z nich nepožadovalo, ale umožňovalo využití IFRS (Bermudy, Kajmanské ostrovy, Guatemala, Honduras, Japonsko, Madagaskar, Nikaragua, Panama, Paraguay, Suriname, Švýcarsko, a Východní Timor);
- 1 stát nepožadoval IFRS pro kótované společnosti, ale pro finanční instituce (Uzbekistán);
- Thajsko bylo ve fázi přechodu na Mezinárodní standardy účetního výkaznictví;
- Indonésie byla v procesu sblížení k IFRS;
- zbylých 7 států používalo své účetní standardy (Jílek, 2018).

Podle IFRS pro malé a střední podnikání umožnilo nebo požadovalo sestavení účetní závěrky 86 států. Česká republika nevyžaduje, ani není v procesu přechodu na IFRS pro podniky malého a středního rozsahu (Who uses IFRS Standards, 2019).

Z tabulky je patrné, že ve zkoumaných regionech většina zemí umožňuje nebo vyžaduje využití IFRS pro subjekty veřejného zájmu. Evropa je regionem, kde nejvíce zemí vyžívá pravidla IFRS a zároveň je regionem, kde není žádná země, která by zakazovala nebo nepovolovala využití mezinárodních standardů. Naopak Asie a Oceánie je regionem, kde využívá IFRS nejnižší počet zemí a je zároveň regionem, kde nejvíce zkoumaných zemí vůbec nepovoluje soubor mezinárodních standardů IFRS použít.

Tab. 2: Užívání IFRS ve světě

Region	Počet zkoumaných zemí	Země vyžadující IFRS pro všechny, nebo většinu subjektů veřejného zájmu	Země povolující IFRS pro část subjektů veřejného zájmu	Země neumožňující využívat IFRS
Afrika a střední východ	51	49	1	1
Amerika	37	27	8	2
Asie a Oceánie	34	25	3	6

Region	Počet zkoumaných zemí	Země vyžadující IFRS pro všechny, nebo většinu subjektů veřejného zájmu	Země povolující IFRS pro část subjektů veřejného zájmu	Země neumožňující využívat IFRS
Evropa	44	43	1	0
Celkem	166	144	13	9
Podíl	100 %	87 %	8 %	5 %

Zdroj: vlastní zpracování podle <https://cdn.ifrs.org/-/media/feature/around-the-world/adoption/use-of-ifrs-around-the-world-overview-sept-2018.pdf>.

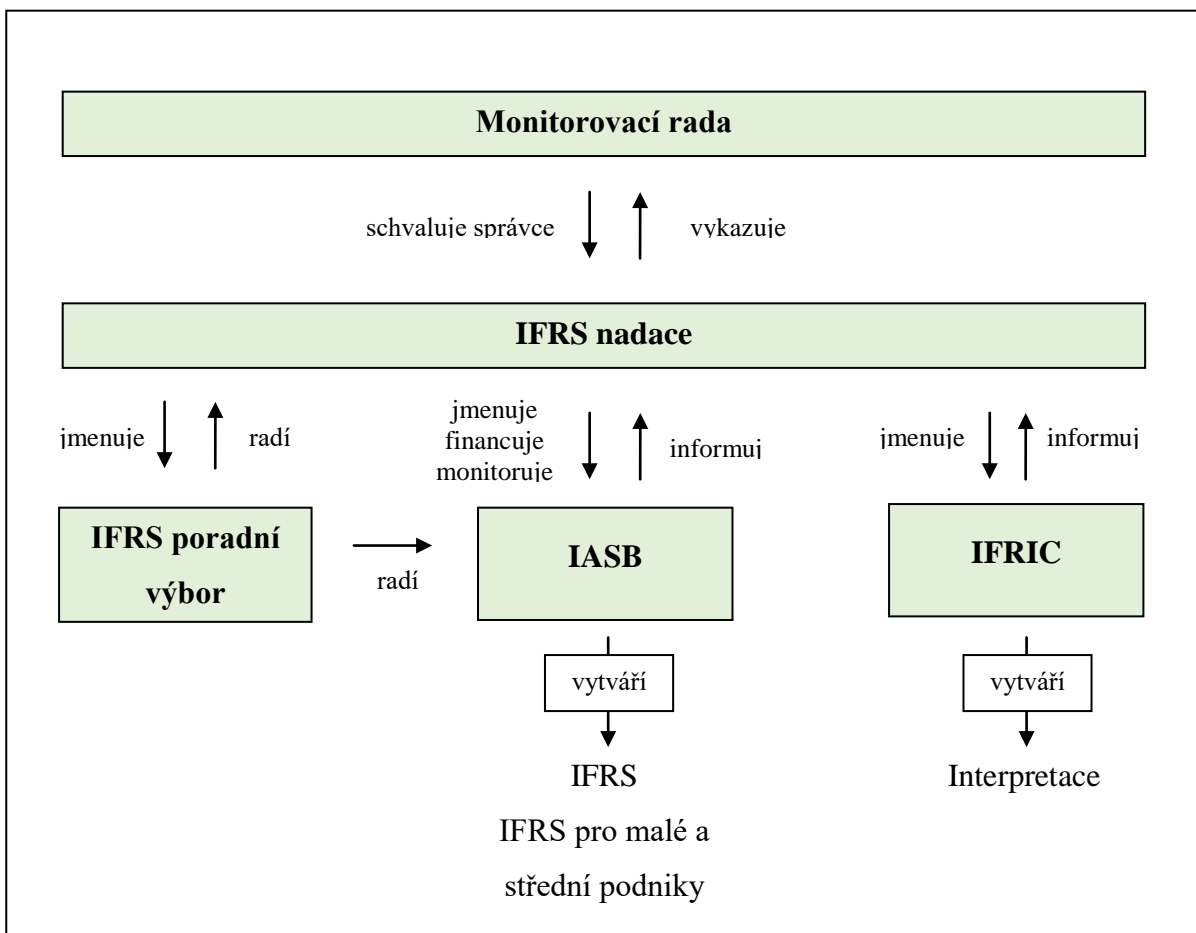
1.2.3 Proces tvorby standardů a jeho řízení

Tvorba IFRS se vyznačuje třístupňovou strukturou řízení, kdy rozhodující slovo mají národní vládní instituce. Monitorovací rada je na špici struktury, pod kterou spadá IFRS nadace. Jejím hlavním úkolem je dohlížení nad činností správců IFRS nadace tak, aby bylo dosaženo jejich větší odpovědnosti vůči veřejnosti. Monitorovací rada například schvaluje správce a provádí dohled nad jejich činností.

Monitorovací rada je složena z členů z následujících vládních institucí:

- Mezinárodní organizace komisí pro cenné papíry;
- Evropská komise;
- Japonská komise pro finanční služby;
- Americká komise pro cenné papíry a burzy;
- ministerstvo financí ČLR;
- argentinská Komise pro cenné papíry;
- brazilská Komise pro cenné papíry (Jílek, 2018).

IFRS nadace, která je dalším článkem struktury, jmenuje členy IFRS poradního výboru, IASB a IFRIC (tyto tři složky byly popsány podrobněji výše). IFRS poradní výbor, IASB a IFRIC jsou na nejnižší úrovni třístupňového řízení. IFRS nadace je řízena 22 správci, kteří podléhají stanovám. Tato nadace je neziskovou organizací, která sídlí ve státě Delaware v USA. Správci, kteří fungují v organizaci, jsou většinou úředníci, auditoři, politici atd. Tyto správce navrhuje nominační výbor a jsou schvalovány Monitorovací radou. Pro přehlednější představu je třístupňová úroveň řízení zachycena na obr. 1 (Jílek, 2018).

Obr. 1: Struktura řízení (Jílek, 2018, s. 33)

Tvorba standardů je procesem, do kterého může zasahovat odborná veřejnost z celého světa tak, že jsou návrhy zveřejňovány a dokumenty, které vznikají, mohou být odbornou veřejností diskutovány. To je jednou z velkých výhod tohoto systému (Dvořáková, 2017).

Proces tvorby standardů zahrnuje:

1. návrh tématu – IASB zváží realizaci projektu a celá agenda je diskutována s poradním výborem IFRS;
2. zpracování plánu schváleného projektu – rozhodnutí zda bude probíhat spolupráce s jiným tvůrcem standardů, dochází ke jmenování vedoucího projektu;
3. vznik a zpracování diskusního materiálu, který obsahuje veškeré řešené otázky ze strany IASB a autorů projektu;
4. příprava k zveřejnění návrhů – zveřejnění návrhu je nutné odhlasovat členy IASB, po zveřejnění má odborná veřejnost možnost se k návrhu do 60 dnů vyjádřit;

5. zveřejnění standardu IFRS – po uzavření období rada IASB zváží komentáře a dochází ke zpracování definitivní verze standardu nebo je vypracován nový návrh a opakuje se krok 4;
6. po vydání standardu – seznámení veřejnosti s obsahem standardu a zajištění jeho pochopení (Dvořáková, 2017).

1.2.4 Obsahová část publikace IASB

Pro přehlednější orientaci ve struktuře a složení publikace s aktuální verzí IFRS, kterou vydává IASB, je těmto účelům věnována tato subkapitola.

Publikace, která obsahuje kompletní aktualizovanou verzi IFRS je vydávána každoročně IASB. Hned v počátku publikace je možné nalézt předmluvu, která obsahuje cíle a náplň činností IFRS foundation a jejich orgánů (Dvořáková, 2017).

Následuje koncepční rámec, který formuluje především kvalitativní charakteristiky účetní závěrky, definuje základní účetní zásady, dále definuje jednotlivé účetní kategorie, varianty oceňování atd. (Dvořáková, 2017).

Publikace obsahuje také úplný výčet jednotlivých standardů IFRS, IAS, interpretace SIC a IFRIC. Přehled jednotlivých účetních standardů zachycuje tabulka 3 níže. V závěru publikace je možné najít významový slovník a rejstřík (Dvořáková, 2017).

V červenci 2009 byl radou IASB schválen standard pro malé a střední podniky, který je také součástí IFRS. Jedná se o zjednodušenou variantu IASB-IFRS pro střední a malé jednotky (SME), který je definuje jako jednotky, které:

- nemají veřejnou odpovědnost;
- zveřejňují obecné účetní závěrky pro vnější uživatele (Jílek, 2018).

Povinnost nebo možnost použití standardu pro SME je výhradně na tvůrcích národních účetních předpisů. Evropská unie nemá žádné nařízení nebo směrnice, které by vyžadovaly použití IFRS pro střední a malé jednotky (Jílek, 2018).

Základním cílem IASB je vytvořit kompletní systém kvalitních a srozumitelných účetních standardů s možností využití po celém světě. Mezinárodní standardy účetního výkaznictví jsou směřovány především na kapitálové společnosti, které by měly v případě sestavování účetní závěrky podle IFRS, poskytovat obsahově kvalitní, transparentní a vysoce srovnatelná data (Dvořáková, 2017).

Tab. 3: Přehled vydaných IFRS standardů k roku 2020

Označen standardů	Název standardů v původním znění
IAS 1	Presentation of Financial Statements
IAS 2	Inventories
IAS 7	Statement of Cash Flows
IAS 8	Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors
IAS 10	Events after the Reporting Period
IAS 11	Construction Contracts
IAS 12	Income Taxes
IAS 16	Property, Plant and Equipment
IAS 17	Leases (nahrazen standardem IFRS 16)
IAS 18	Revenue
IAS 19	Employee Benefits
IAS 20	Accounting for Government Grants and Disclosure of Government Assistance
IAS 21	The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates
IAS 23	Borrowing Costs
IAS 24	Related Party Disclosures
IAS 26	Accounting and Reporting by Retirement Benefit Plans
IAS 27	Separate Financial Statements
IAS 28	Investments in Associates and Joint Ventures
IAS 29	Financial Reporting in Hyperinflationary Economies
IAS 32	Financial Instruments: Presentation
IAS 33	Earnings per Share
IAS 34	Interim Financial Reporting
IAS 36	Impairment of Assets
IAS 37	Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets
IAS 38	Intangible Assets
IAS 39	Financial Instruments: Recognition and Measurement
IAS 40	Investment Property
IAS 41	Agriculture
IFRS 1	First-time Adoption of International Financial Reporting Standards
IFRS 2	Share-based Payment
IFRS 3	Business Combinations
IFRS 4	Insurance Contracts
IFRS 5	Non-current Assets Held for Sale and Discontinued Operations
IFRS 6	Exploration for and Evaluation of Mineral Resources

Označen standardů	Název standardů v původním znění
IFRS 7	Financial Instruments: Disclosures
IFRS 8	Operating Segments
IFRS 9	Financial Instruments
IFRS 10	Consolidated Financial Statements
IFRS 11	Joint Arrangements
IFRS 12	Disclosure of Interests in Other Entities
IFRS 13	Fair Value Measurement
IFRS 14	Regulatory Deferral Accounts
IFRS 15	Revenue from Contracts with Customers
IFRS 16	Leases
IFRS 17	Insurance Contracts

Zdroj: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/>

1.2.5 Koncepční rámec IFRS

Jednou z velice důležitých součástí IFRS je Koncepční rámec, který se zabývá základními prvky účetní uzávěrky, jakými jsou aktiva, závazky, vlastní kapitál, výnosy a náklady. Koncepční rámec určuje také účetní zásady a zabývá se kritérii pro uznání a vyjádření účetní závěrky (Dvořáková, 2017).

Jinými slovy tento rámec stanovuje koncept, který je základem toho, jak mají být účetní závěrky sestavovány a prezentovány (Bragg, 2018).

Koncepční rámec není standardem ani interpretací, ale jakýmsi základem, z kterého jednotlivé standardy vycházejí (Jílek, 2018).

Rámec nastoluje základní myšlenkový koncept a je nástrojem sjednocení přístupu k sestavení účetní závěrky. Může nastat situace, že v některých případech není nějaká oblast ošetřena konkrétním standardem. V této situaci je jako východisko účetního zobrazení využít Koncepční rámec. V případě, že jsou požadavky konkrétního standardu v rozporu s Koncepčním rámcem, má před Koncepčním rámcem přednost úprava vyžadována konkrétním standardem (Dvořáková, 2017).

Od roku 2010 je Koncepční rámec v procesu přepracování ze starého rámce z roku 1989 na rámec nový. V roce 2010 rada IASB zařadila do Koncepčního rámce dvě nové kapitoly, které se nazývají cíl finančního výkaznictví a kvalitativní charakteristiky finančního vý-

kaznictví. V současné době Konceptní rámec obsahuje 7 kapitol. Pět z nich je původních a dvě zmiňované jsou nové. Přehled jednotlivých kapitol zachycuje tabulka 4 (Jílek, 2018).

Tab. 4: Aktuální podoba Konceptního rámce IFRS

Číslo kapitoly	Název kapitoly	Poznámka
1.	Cíl finančního výkaznictví	nová kapitola
2.	Kvalitativní charakteristiky finančního výkaznictví	nová kapitola
3.	Základní předpoklady sestavení účetní závěrky	původní kapitola
4.	Prvky účetní závěrky	původní kapitola
5.	Účtování položek v účetní závěrce	původní kapitola
6.	Ocenění položek účetní závěrky	původní kapitola
7.	Koncept udržení kapitálu	původní kapitola

Zdroj: vlastní zpracování podle Jílka (2018)

V rámci přepracování Konceptního rámce byl v roce 2015 vyhotoven Draft Konceptního rámce (ED/2015/3 Conceptual Framework for Financial Reporting). Přípravovaný rámec by měl obsahovat celkově 8 následujících kapitol:

- Cíl účetního výkaznictví;
- Kvalitativní vlastnosti užitečných finančních informací;
- Účetní výkazy a vykazující účetní jednotka;
- Prvky účetních výkazů;
- Rozpoznání a odúčtování
- Oceňování
- Vykazování a zveřejnění
- Koncept kapitálu a úchova kapitálu (Dvořáková, 2017).

Níže jsou stručně rozebrány jednotlivé kapitoly Konceptního rámce.

Cíl finančního vykazování

Hlavním cílem finančního vykazování podle Konceptního rámce je poskytování finančních informací o reportované jednotce pro uživatele, kteří na základě těchto informací mohou činit různá rozhodnutí (Bragg, 2018).

Mezi tyto uživatele mohou patřit jak stávající, tak potenciální investoři nebo věřitelé, kteří poskytují jednotce zdroje (Jílek, 2018).

Účetní závěrka poskytuje informace především externím uživatelům. Konceptní rámec jednotlivé uživatele vymezuje. Hlavní skupinu uživatelů mohou tvořit již zmiňovaní investoři, věřitelé, ale mimo ně také dodavatelé, odběratelé, zaměstnanci, konkurence, a v neposlední řadě také stát. Jednotlivé zainteresované skupiny mohou požadovat různé informace např. o ziskovosti podniku, rentabilitě investic, solventnosti, schopnosti vyplácet dividendy nebo z pohledu zaměstnanců schopnosti platit mzdy atd. Jinými slovy lze říci, že cílem účetní uzávěrky je informovat tyto skupiny uživatelů o finanční situaci účetní jednotky (Dvořáková, 2017).

Kvalitativní charakteristiky finančního výkaznictví

Za hlavní kvalitativní charakteristiky Konceptní rámec považuje relevantnost a věrné zobrazení informací (Bragg, 2018).

Za relevantní lze považovat takové informace, které ovlivňují ekonomická rozhodnutí uživatelů, kteří mohou vyhodnocovat minulé a predikovat budoucí události (Dvořáková, 2017).

V případě relevantních informací je kladen důraz na jejich významnost. Za významnou informaci lze považovat takovou, kdy jejím vynecháním nebo chybným uvedením může být ovlivněno ekonomické rozhodnutí, které je prováděno na základě informací, které jsou uvedeny v účetní závěrce. Dalším aspektem, který ovlivňuje relevantní informaci, je včasnost. Podání informací včas může být v některých případech v rozporu se spolehlivostí, jelikož včasné poskytování informací může vyžadovat vykazování dříve, než jsou známy veškeré okolnosti účetních transakcí nebo jiných událostí. Může nastat také opačná situace, kdy jsou informace podávány v momentě, kdy jsou známé veškeré okolnosti transakce. V takovém případě jde sice o informaci spolehlivější, ale může být podána uživatelům pozdě, jelikož bylo rozhodnutí nutné učinit dříve bez relevantní informace. Při hledání vyváženosti mezi relevantností a spolehlivostí informací musí účetní jednotka brát v potaz především požadavky uživatelů, kteří provádějí ekonomická rozhodnutí (Dvořáková, 2017).

V případě věrného zobrazení, které je vymezeno v Koncepčním rámci jako druhý kvalitativní aspekt, je nutné, aby splňovalo tři základní vlastnosti. Věrné zobrazení by mělo být úplné (komplete), neutrální (neutral) a bez chyb (free from error) (Jílek, 2018).

Jako další posilující kvalitativní charakteristiky jsou:

- srovnatelnost (comparability), informace by měly být srovnatelné se stejnými informacemi jiných subjektů;
- ověřitelnost (variability), více stran může dosáhnout shody v případě, že jsou prezentované informace věrným zobrazením vykazujícího subjektu;
- srozumitelnost (understandability), (Bragg, 2018).

Základní předpoklady sestavení účetní závěrky

Koncepční rámec definuje dva základní předpoklady sestavení účetní závěrky, kterými jsou aktuálnost a předpoklad trvání účetní jednotky (Dvořáková, 2017).

Situace, kdy je účetní uzávěrka postavena na aktuální bázi znamená, že výsledky transakcí a jiných okolností jsou zachyceny v období, ve kterém k nim skutečně dochází, tzn., že spolu časově a věcně souvisí. Z tohoto důvodu je nutné časově rozlišovat výdaje a příjmy nebo dohadné položky a rezervy (Dvořáková, 2017).

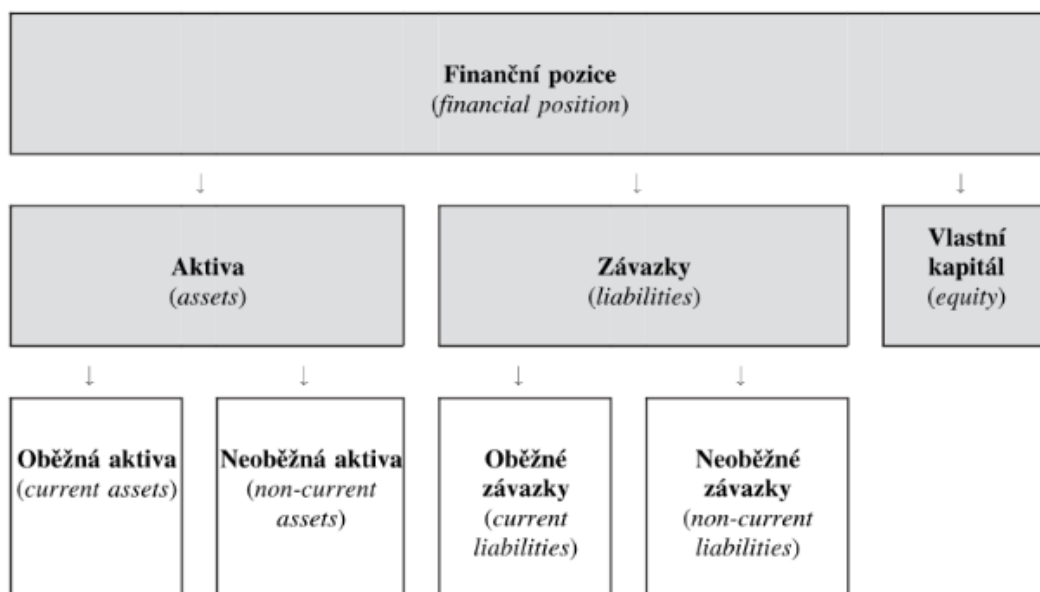
Druhým předpokladem je trvání účetní jednotky (going concern). Schopnost trvání účetní jednotky znamená, že se účetní závěrka připravuje pouze v případě, že subjekt bude pokračovat v činnosti také v budoucnu (Jílek, 2018).

To znamená, že účetní jednotka neuvažuje např. o ukončení činnosti, změnu činnosti nebo likvidaci. Pokud účetní jednotka má pochybnosti o setrvání, musí tyto skutečnosti zveřejnit (Dvořáková, 2017).

Prvky účetní závěrky

Tato kapitola zahrnuje elementy účetní závěrky, které se týkají finanční pozice. Finanční pozice (financial position) je pojem, který v IFRS nahradil pojem rozvaha, dříve známý

jako balance sheet. Finanční pozice zahrnuje aktiva, závazky a vlastní kapitál (Jílek, 2018). Struktura finanční pozice je zachycena na následujícím obr. 2.

Obr. 2: Finanční pozice (Jílek, 2018, s. 40)

Dalšími prvky účetní závěrky jsou prvky, které se týkají finanční výkonnosti (financial performance) jednotky. Jinými slovy jde o prvky, které se podílí na výsledku hospodaření. K prvkům finanční výkonnosti patří výnosy a náklady, které jsou podle Koncepčního rámce dále členěny (Jílek, 2018).

V případě výnosů jsou rozlišovány v Koncepčním rámci termíny incomes, revenues a gains. Tyto termíny nemají zatím v českém jazyce vhodný ekvivalent. Income (výnos) je složen z revenues a gains. Revenues se týkají běžných činností, do kterých patří např. tržby z prodeje výrobků a zboží. Pojem gains označuje přínosy, které jsou snižené o náklady. Přínosy mohou být např. kladné výsledky z prodeje dlouhodobých aktiv, zásob nebo vznikají kladnými kursovými rozdíly (Dvořáková, 2017).

Náklady jsou označovány prvky, které snižují ekonomický prospěch během účetního období. Náklady tedy mohou snižovat aktiva nebo zvyšovat závazky, které zapříčiňují snižování vlastního kapitálu (Jílek, 2018).

V tomto případě Koncepční rámec rozlišuje náklady, které vznikají z běžných činností (pravidelně opakující se činnosti) a újmy (losses) neboli ztráty, mezi které patří např. ztráty z prodeje aktiv, přírodní katastrofy atd. (Dvořáková, 2017).

Účtování položek v účetní závěrce

Jedná se o kapitolu v Koncepčním rámci, která se zabývá zahrnutím položek do účetních výkazů. Jedná se o proces účtování položek prvků účetní závěrky, pokud je pravděpodobné, že přibude nebo ubude budoucí ekonomický požitek, který je spojený s položkou a současně bude možné stanovit hodnotu položky (Jílek, 2018).

Ocenění položek účetní závěrky

Koncepční rámec definuje čtyři základní způsoby oceňování, kterými jsou:

- historická cena;
- běžná cena;
- realizovatelná hodnota;
- současná hodnota (Dvořáková, 2017).

Volba způsobu oceňování závisí především na tom, zda je naplněn předpoklad trvání účetní jednotky. V případě, že by byl znám fakt, že účetní jednotka v budoucnu ukončí činnost, způsob oceňování bude jiný, než v případě jejího pokračování (Dvořáková, 2017).

Historická cena se vyznačuje tím, že dochází k oceňování podle původních nákladů, které byly vynaloženy na pořízení aktiv. V případě bezúplatného získání aktiv je použita odhadnutá částka, kterou by bylo nutné vynaložit na jejich získání v době pořízení (Dvořáková, 2017).

Běžná cena zahrnuje odhadovanou cenu aktiva z pohledu účetní jednotky, jako kupce (Dvořáková, 2017). Tímto oceněním se rozumí účtování aktiv a závazků v běžných cenách, které by jednotka nyní poskytla nebo přijala (Jílek, 2018).

V případě, že jsou aktiva zaúčtována v odhadnuté prodejní ceně, jedná se o **realizovatelnou hodnotu** (Jílek, 2018). Jinými slovy, realizovatelná hodnota zahrnuje odhadnutou

částku peněžních prostředků, které by mohla účetní jednotka získat např. prodejem aktiv (Dvořáková, 2017).

Současná hodnota zahrnuje účtování aktiv a závazků v jejich současné hodnotě (Jílek, 2018).

Koncept udržení kapitálu

Udržení kapitálu je v Koncepčním rámci stanoveno ve dvou konceptech:

1. koncept udržení finančního kapitálu;
2. koncept udržení fyzického kapitálu (Jílek, 2018).

Základním rozdílem obou konceptů je v chápání toho, jakým způsobem byl vytvořen zisk. V prvním případě lze hovořit o tom, že byl vytvořen zisk, pokud čistá aktiva na konci období převyšují čistá aktiva na počátku období po rozdělení zisku a příspěvků vlastníkům během období (Jílek, 2018).

Naopak koncept udržení fyzického kapitálu říká, že zisk byl vytvořen v případě, že výše výrobní kapacity jednotky na konci období, převyšuje výrobní kapacitu, kterou disponovala jednotka na počátku období po rozdělení zisku a příspěvků vlastníkům během období (Jílek, 2018).

2. Leasing z pohledu českých právních předpisů a IFRS 16

Cílem této kapitoly je připravit teoretické informace týkající se leasingu, které budou využity v analytické části práce. Základ této kapitoly tvoří teoretické informace o leasingu z pohledu českých právních předpisů a také mezinárodního účetního standardu IFRS 16.

Kapitola popisuje nejprve leasing z pohledu českých právních předpisů, kde jsou uvedeny vlastnosti leasingu, formy leasingu, daňové dopady leasingu a v neposlední řadě také účetní aspekty leasingu.

Druhá část kapitoly je následně věnována standardu IFRS 16 – Leasingy. Důraz je kladen především na účetní zobrazení leasingu z pohledu nájemce. Mimo to kapitola definuje leasing z pohledu IFRS 16, je věnována zachycení leasingových smluv v účetnictví nebo leasingu z pohledu pronajímatele.

2.1 Leasing z pohledu českých právních předpisů

V úvodu podkapitoly jsou nastíněny vlastnosti leasingu a základní formy leasingu, ať už se jedná o finanční leasing nebo operativní leasing.

Další část podkapitoly je věnována leasingu a jeho dopadům z pohledu daňové legislativy a to především daně z příjmů a daně z přidané hodnoty. Jelikož bylo pro daňové účely důležité vymezit pojem finanční leasing, v roce 2014 byl tento pojem definován v samotném ustanovení zákona o dani z příjmů.

Závěr podkapitoly je věnován účetnímu zobrazení leasingu podle českých účetních předpisů.

V souvislosti s leasingem a českými právními předpisy je nutné zmínit, že ani přijetí nového občanského zákoníku a zákonu o obchodních korporacích, nepřineslo vymezení pojmu finančního leasingu v českém soukromém právu (Meritum Účetnictví podnikatelů, 2017).

2.1.1 Vlastnosti leasingu

Samotné slovo leasing naznačuje, o jakou podstatu se jedná. Leasing vychází z anglického slova „lease“, což znamená v překladu pronajmout nebo najmout. Leasing tedy představuje jednu z forem, jak může podnikatelský subjekt financovat hmotný majetek. Různé formy leasingu mohou využívat také nepodnikatelské subjekty (Meritum Účetnictví podnikatelů, 2017).

Při leasingu vzniká právní vztah mezi pronajímatelem a nájemcem předmětu leasingu, přičemž po celou dobu užívání předmětu leasingu, je předmět ve vlastnictví poskytovatele leasingu. Poskytovatel předmětu leasingu má povinnost předmět poskytnout za úplatu na předem stanovenou dobu užívání předmětu, kdy může být domluveno také, jak bude s předmětem nakládáno po skončení doby trvání leasingové smlouvy (Meritum Účetnictví podnikatelů, 2017).

Jinými slovy, leasing je pronájem hmotných a nehmotných věcí a práv, kdy je poskytovatelem daná věc poskytnuta za úplatu nebo nepeněžení plnění nájemci, který má právo danou věc užívat po předem sjednanou dobu. Nájemce má pouze právo daný majetek používat, jelikož je majetek po celou dobu pronájmu ve vlastnictví pronajímatele (Valouch, 2012).

2.1.2 Druhy leasingu

Z hlediska rozdělení jsou rozlišovány dva primární druhy leasingu:

- leasing finanční;
- leasing operativní (Valouch, 2012).

Kritériem podle kterého lze určit, o jaký druh leasingu se jedná, je především určení, resp. vyřešení vlastnický práv po skončení leasingové smlouvy. Tyto dva druhy leasingu se liší zejména přechodem vlastnického práva, délkou leasingového období a účelem. Stejným rysem je pouze to, že předmět leasingu je po celou dobu nájmu ve vlastnictví pronajímatele (Meritum Účetnictví podnikatelů, 2017).

Finanční leasing

Finanční leasing je obecně definován tak, že po skončení pronájmu dochází k přechodu vlastnického práva na nájemce, resp. nájemce má možnost odkupu předmětu leasingu. Forma finančního leasingu má většinou střednědobý až dlouhodobý charakter. Doba pronájmu předmětu je často podobná, jako doba životnosti pronajímaného majetku. Uživatel předmětu (nájemce) po dobu užívání nese také náklady na servis, údržbu a opravy (Valouch, 2012).

V roce 2015 došlo ke změně v právním předpisu Zákonu a dani z příjmu (ZDP), kde byl přidán § 21d, ve kterém je definován pojem finanční leasing a je oddělen od klasického nájmu. Zároveň je nově definován pojem uživatel a úplata za užívání. Dříve byl využíván v případě nájmu pojem pro nájemní vztah pacht a nájemce byl označován jako pachtýř. Zároveň pronajímatel inkasoval v případě nájmu od nájemce nájemné. Je tedy na první pohled patrné, že nová úprava ZDP striktně oddělila finanční leasing od nájmu. Od roku 2015 je v ZDP definován finanční leasing jako přenechání věci vlastníkem za úplatu, pokud splňuje veškeré podmínky dané zákonem (Meritum Účetnictví podnikatelů, 2017).

V částce, kterou uživatel splácí pronajímateli je obsažena poměrná část pořizovací ceny, pojištění a marže leasingové společnosti. Zároveň v případě finančního leasingu přenáší smlouva většinu povinností spjatých s údržbou a opravami používaného majetku na uživatele předmětu leasingu (Meritum Účetnictví podnikatelů, 2017).

Z pohledu Zákonu o účetnictví (ZÚ), vnitropodnikového účetnictví (VPÚ) a českých účetních standardů (ČÚS) je finanční leasing chápán, jako poskytnutí majetku za úplatu do užívání, kdy uživatel disponuje právem nabytí vlastnické právo k danému majetku v průběhu nebo po skončení užívání (Meritum Účetnictví podnikatelů, 2017).

Operativní leasing

Za operativní leasing lze považovat všechny ostatní leasingy, které nejsou finančním leasingem. Základní vlastností operativního leasingu je vrácení pronajímaného majetku uživatelem zpět vlastníkovi. V porovnání s finančním leasingem má operativní leasing většinou krátkodobější charakter. Doba pronájmu je kratší než doba ekonomické životnosti pronajímaného majetku. V případě operativního leasingu uživatel obvykle nenesení náklady

spjaté s údržbou a opravami užívaného majetku, pokud leasingová smlouva nestanoví jinak (Valouch, 2012).

Právní předpisy v případě operativního leasingu neupravují minimální a maximální dobu leasingu, ale vždy platí, že doba pronájmu je kratší, než je ekonomická životnost zařízení (Meritum Účetnictví podnikatelů, 2017).

Jednotlivé splátky obsahují opotřebení pronajímaného předmětu a marži leasingové společnosti. Jak již bylo zmíněno výše, náklady spojené s pojištěním, opravami a servisem jsou obvykle placeny pronajímatelem. Dalším typickým znakem operativního leasingu je absence navýšené splátky, jak tomu bývá u finančního leasingu. To přináší výhodu zejména proto, že nejsou potřeba počáteční peněžní prostředky při pořízování předmětu. Příkladem operativního leasingu mohou být pronájmy dopravních prostředků, kancelářských a výrobních zařízení (Meritum Účetnictví podnikatelů, 2017).

2.1.3 Daňové aspekty leasingu

Z daňového pohledu je nutné sledovat vliv leasingu zvlášť na daň z příjmů a zvlášť ve vztahu k DPH. Tyto dvě problematiky jsou detailnější rozebrány níže.

Daň z příjmů

ZDP definuje především finanční leasing, který je zde vymezen jako přenechání věci vlastníkem k užívání uživateli za úplatu, přičemž musí být v leasingové smlouvě ujednáno, že:

1. po skončení dohodnuté doby bude vlastníkem převedeno vlastnické právo na uživatele;
2. uživatel má právo na převod do jeho vlastnictví (Meritum Účetnictví podnikatelů, 2017).

Zákon o dani z příjmu stanovuje také minimální dobu finančního leasingu, která koresponduje s dobou odepisování hmotného majetku a počíná od okamžiku uzavření smlouvy (Meritum Účetnictví podnikatelů, 2017).

Od roku 2015 činí doba trvání leasingové smlouvy u hmotného majetku pro první odpisovou skupinu 3 roky, pro druhou odpisovou skupinu 4,5 roku, pro třetí odpisovou skupinu 9,5 roků, ve čtvrté odpisové skupině je tato doba 19,5 roku, v páté skupině 29,5 roku a v šesté odpisové skupině 45,5 roku. Po ukončení této doby přechází vlastnické právo na uživatele a to za cenu, která by měla být nižší nebo rovná zůstatkové ceně. Pro výpočet odpisu slouží pořizovací cena majetku, která je evidována u leasingové společnosti (Meritum Účetnictví podnikatelů, 2017).

Za účelem splnění daňové uznatelnosti splátek nájemného, musí uživatel zahrnout po skončení smlouvy majetek do svého obchodního majetku. Je to jedna z podmínek uznání úplat za užívání předmětu podle ZDP, jako daňově uznatelných. Druhou podmínkou je již zmínovaná minimální doba trvání leasingové smlouvy.

Vztah DPH k leasingu

Z pohledu DPH je důležitým faktorem určení data uskutečněného zdanitelného plnění. V případě leasingu je pod pojmem dodání zboží chápáno přenechání zboží vlastníkem k užití a zároveň skutečnost, že vlastník převede vlastnické právo na jeho uživatele. To znamená, že odevzdáním předmětu nastává datum uskutečnění zdanitelného plnění a celá DPH musí být hrazena jednorázově. Obdobný pojem jako dodání zboží je také poskytnutí služeb (Meritum Účetnictví podnikatelů, 2017).

Z pohledu finančního leasingu je smlouva považována za dodání zboží, což se rovná jednomu zdanitelnému plnění. Povinnost poskytovatele přiznat a zaplatit DPH na výstupu vzniká v okamžiku přenechání zboží. Tento okamžik by měl být uveden ve smlouvě nebo předávacím protokolu se zbožím. Uživateli v tento den vzniká nárok na odpočet. Z tohoto pohledu je DPH na vstupu i výstupu vypořádáno na počátku a v jednotlivých splátkách leasingu už není obsaženo (Meritum Účetnictví podnikatelů, 2017).

Poskytovatel (plátce) má dle zákona povinnost do 15 dnů od uskutečněného zdanitelného plnění, vystavit daňový doklad – fakturu (Meritum Účetnictví podnikatelů, 2017).

Základem DPH je součet veškerých splátek včetně částky, za kterou bude předmět po skončení smlouvy vykoupen (Meritum Účetnictví podnikatelů, 2017).

2.1.4 Účetní aspekty leasingu

Zákonné účetní předpisy, které se zabývají problematikou leasingu, jsou Zákon o účetnictví, české účetní standardy (ČÚS č. 001, 013, 023). Ty vymezují pořízení majetku formou nájmu nebo nájmu s možností odkoupení majetku nájemcem po ukončení doby pronájmu (Meritum Účetnictví podnikatelů, 2017).

Finanční leasing

Poskytovatel předmětu leasingu eviduje tento majetek po celou dobu ve svých aktivech v rozvaze, jelikož je po celou dobu trvání smlouvy vlastníkem (Meritum Účetnictví podnikatelů, 2017). Pronajímatel dále účtuje o pohledávce za nájemcem a také o přijatých splátkách (Hinke, 2016).

Uživatel, který užívá předmět leasingu, eviduje tento pořízený majetek v podrozvahové evidenci, kde ve svém účtovém rozvrhu vytvoří relevantní účty, na kterých bude možné účtovat o pořízeném majetku ve formě pronájmu (Meritum Účetnictví podnikatelů, 2017). Dále nájemce účtuje o jednotlivých splátkách leasingu (Hinke, 2016).

V případě, že je k pořízení majetku využit finanční leasing, zachytí tuto skutečnost podnik do podrozvahové evidence a zároveň v podrozvahové evidenci zachytí vznik dlouhodobého závazku. V souvislosti s takto pořízeným majetkem, může účetní jednotka pro tento majetek založit evidenční kartu, ve které jsou obsaženy informace o:

- předmětu finančního leasingu;
- poskytovateli;
- pořizovací ceně;
- datu uzavření a ukončení smlouvy;
- datu převzetí předmětu leasingu;
- výši a počtu splátek;
- odkupní ceně (Meritum Účetnictví podnikatelů, 2017).

V počátcích leasingu mohou být po nájemci vyžadovány dva druhy plateb, označovány jako akontace. Jedná se o první mimořádnou splátku, jejíž výše může odrážet spolehlivost klienta. Čím méně spolehlivý klient je, tím vyšší první mimořádná splátka může být.

Z pohledu účtování musí být tato mimořádná splátka časově rozlišena do nákladu příštích období (u pronajímatele do výnosů příštích období), (Hinke, 2016).

Druhým typem první platby může být záloha na splátky nájemného. Obvykle je tato platba vyžadována při spolufinancování zvláštních předmětů, které mohou být pro ostatní subjekty nepoužitelné. Jelikož se jedná o zúčtovací vztah, není nutno zálohu časově rozlišovat (Hinke, 2016).

Během trvání leasingového vztahu nájemce hradí pravidelné nebo nepravidelné splátky. Nepravidelné splátky musí nájemce časově rozlišovat.

Při skončení finančního leasingu přechází vlastnické právo na nájemce za:

- nulovou zůstatkovou cenu – nájemce majetek ocení reprodukční cenou a účtování bude probíhat jako o dlouhodobém majetku;
- jinou zůstatkovou cenu než nulovou – nájemce zařadí majetek ve výši prodejní ceny a účtuje stejným způsobem jako v předchozím bodě.

Operativní leasing

Podle českých účetních předpisů bude nájemce účtovat jednotlivé splátky operativního leasingu do provozních nákladů. Jiné účtování není v souvislosti s operativním leasingem potřeba (Aktuality, 2020).

Operativní leasing bývá krátkodobého charakteru a je vykazován také pouze v rozvaze pronajímatele, u nájemce nikoliv. Účtování jednotlivých splátek operativního leasingu může být časově rozlišováno jak u pronajímatele, tak u nájemce (Hinke, 2016).

2.2 IFRS 16 – leasingy

Hlavní podstatou této subkapitoly je představení leasingového zobrazení v účetnictví při aplikaci poměrně nového standardu IFRS 16 – Leasingy, který vstoupil v platnost v roce 2019.

V úvod jsou nastíněny důvody novelizace předchozího standardu IAS 17, který byl nahrazen již zmíněným IFRS 16. Nový standard přinesl změny především v zachycení leasingu v účetnictví pro nájemce. Z pohledu pronajímatele zůstal původní výklad IAS 17 téměř nezměněn.

V další části je podkapitola věnována samotné charakteristice a definici leasingu podle IFRS 16. Dále je zde uvedena problematika účetního zobrazení leasingu podle standardu.

Závěru podkapitoly je poměrně rozsáhle věnován leasingu z pohledu nájemce a naopak stručně charakterizován leasing z pohledu pronajímatele s ohledem na charakter diplomové práce.

2.2.1 Důvody novelizace standardu IAS 17

Od 1. ledna 2019 vstoupil v platnost standard IFRS 16, který nahradil do té doby využívaný standard IAS 17 a související interpretace IFRIC.

Jedním z hlavních důvodů proč byl IAS 17 nahrazen, byla jeho problematická aplikace zejména v případech, kdy bylo potřeba rozlišit, zda jde o finanční nebo operativní leasing. To mělo za následek, že mnohdy účetní jednotky záměrně upravovaly leasingové smlouvy tak, aby vykazovaly charakter operativního leasingu. V takovém případě nebyl předmět operativního leasingu účetní jednotkou vykazován jako aktivum v rozvaze, ale ani jako dlouhodobý závazek. Výsledkem tohoto počínání bylo zkreslení finanční analýzy (např. ukazatel zadluženosti, ukazatel čistého pracovního kapitálu) a tudíž nesprávné informace, které získávali externí uživatelé orientující se podle rozvahy (Dvořáková, 2017).

Jinými slovy, mohlo docházet ke zkreslení rentability tím, že v rozvaze nebyly vykázány existující aktiva a dluhy, které měly spojitost s operativním leasingem (Auditor, 2017).

Další problém, který mohl činit potíže, byl podmíněný nájem¹. Ačkoliv měla většinou smlouva nevypověditelný charakter a bylo dosahováno určité platby nepodmíněného

¹ Jedná se o platbu, která je stanovena variabilně, např. procentem z tržeb (Dvořáková, 2017).

nájmu, neměl leasing charakter finančního leasingu, jelikož nezahrnoval minimální pravidelné leasingové platby.

Z výše zmíněných důvodů rada IASB vytvořila nový standard IFRS 16 – leasingy, který nahradil starší IAS 17.

2.2.2 Povaha a definice leasingu z pohledu IFRS 16

Před vznikem IFRS 16 bylo hlavním cílem IASB a FASB vytvořit takový standard, pomocí kterého by bylo možné rozlišit všechny účetní vztahy jak na straně nájemce, tak na straně pronajímatele. IFRS 16 – leasingy přinesl významné změny především pro nájemce. Z pohledu pronajímatele zůstaly požadavky na vykazování leasingu srovnatelné s IAS 17 (Dvořáková, 2017).

Standard IFRS 16 je aplikovatelný na všechny leasingy mimo:

- leasingů týkajících se neobnovitelných zdrojů (nerostů, ropy...);
- leasingů, které se týkají zemědělství (biologických aktiv);
- licencí na duševní vlastnictví;
- servisních a koncesních dohod;
- a dalších (Bragg, 2018).

Standard IFRS 16 vysvětluje, že leasingovou smlouvou, je smlouva, která umožňuje ovládat užitky aktiva předmětu leasingu po určitou dobu za úplatu (Dvořáková, 2017).

V případě rozhodování o tom, zda jde o leasingovou smlouvu, hraje klíčovou roli identifikované aktivum. Konkrétní aktivum je takové aktivum, které nemá pronajímatel právo vyměnit za jiné, pokud nemá podstatné substituční právo. Právě v takovém případě, kdy smlouva upravuje užívání konkrétního aktiva, lze hovořit o leasingovém vztahu. V opačném případě, kdy není toto aktivum vymezené ve smlouvě a může být nahrazováno, kterýmkoliv jiným, jde spíše o poskytnutí služby. V případě využívání aktiva více uživateli, lze hovořit o leasingu v případě, že lze dané aktivum fyzicky rozdělit. Pro snazší určení zda se jedná o leasing nebo ne, poslouží obrázek 3 (Dvořáková, 2017).

V souvislosti s určováním leasingu je také podstatné vymezení práva na výměnu aktiva, práva k získání zásadních ekonomických zisků nebo právo řízení aktiva.

V případě práva substitute standard určuje, že jde o leasingovou smlouvu, pokud není právo na výměnu pronajímatele podstatné. Tím je myšleno, že by pronajímatel neměl mít možnost vyměnit předmět leasingu kdykoliv v průběhu smlouvy, aniž by s tím nájemce nemohl nic udělat a zároveň by pronajímatel neměl mít z výměny aktiva ekonomický prospěch (Bragg, 2018).

V některých případech může nastat, že pronajímatel usiluje o omezení užívání aktiva např. v důsledku zamezení opotřebení pronajatého aktiva za účelem získání ekonomické výhody. V takovém případě hovoříme o právu získání podstatných ekonomických užitků, což může vést k tomu, že se nejedná o leasing, ale službu. O leasing by se nejednalo v momentě, kdy by pronajímatel omezil nájemce podstatně vzhledem k celkové kapacitě konkrétního aktiva (Dvořáková, 2017).

Obr. 3: Diagram identifikace leasingu podle IFRS 16 (Dvořáková, 2017, s. 151)

2.2.3 Zobrazení leasingových smluv v účetnictví a doba leasingu

Standard IFRS 16 umožňuje do účetnictví zachycovat jednotlivé leasingové smlouvy nebo účetní jednotce může vzniknout povinnost jednotlivé smlouvy seskupit v případě, že jsou splněna kritéria, která jsou popsána níže. Naopak v některých případech musí účetní jednotka smlouvy rozdělovat na jednotlivé komponenty. Požadavek na rozdělování smluv je vymezen ve standardu IFRS 15.

Seskupování smluv

V případě účetního zobrazení může být jeho předmětem jednotlivá leasingová smlouva nebo širší portfolio leasingových smluv se stejnými charakteristikami. V situaci, kdy jsou smlouvy uzavřeny ve stejném čase se stejným partnerem, má účetní jednotka povinnost smlouvy **seskupovat** a to pokud jsou splněna některá kritéria (Dvořáková, 2017).

Mezi tyto kritéria patří např. sjednání smluv jako součást celkové dohody, částky k úhradě sjednané v leasingové smlouvě jsou závislé na ostatních sjednaných smlouvách a práva k užívání aktiv vymezených v různých smlouvách vytváří jednu leasingovou komponentu (Dvořáková, 2017).

Rozdělování smluv

Leasingové smlouvy musí účetní jednotka rozdělit na jednotlivé komponenty, které nezákládají leasingový vztah. IFRS 15 – Výnosy ze smluv se zákazníky vymezuje požadavky na rozdělování smluv, které vykazují zmíněné charakteristiky (Dvořáková, 2017).

Jako samostatnou komponentu leasingu je komponentu nutné sledovat, pokud přináší užitek samostatně a není příliš závislá na jiném identifikovaném aktivu ve smlouvě (Dvořáková, 2017).

Doba leasingu

Z pohledu doby leasingu, lze sledovat den vzniku leasingu a den zahájení leasingu, jak je popsáno níže.

Den vzniku leasingu, je dnem, kdy byla podepsána leasingová smlouva, nebo jsou obě strany vázány leasingovými podmínkami. Za den vzniku je považována jedna ze zmíněných skutečností, která nastane dříve (Dvořáková, 2017).

Den, kdy je nájemci poskytnut předmět leasingu (identifikované aktivum), je den zahájení leasingu (Dvořáková, 2017).

Doba leasingu počíná běžet ode dne zahájení leasingu (Dvořáková, 2017). Jinými slovy, doba leasingu se začíná počítat ode dne, kdy je předán předmět leasingu nájemci k užívání.

2.2.4 Leasing z pohledu nájemce

Hned v úvodu subkapitoly je důležité zmínit, že nový standard IFRS 16 přinesl změny, které ovlivňují pojetí leasingu a jeho vykazování především z pohledu nájemce. Jak již bylo zmíněno. Z pohledu nájemce v případě IFRS 16 došlo především k odbourání problematiky při posuzování, zda jde o operativní nebo finanční leasing. Obě formy leasingu jsou nyní zachycovány v účetnictví jako aktivum (IFRS 16 Leasing, 2019).

Vykazování leasingu v účetnictví

Podle IFRS 16 musí nájemce v účetnictví zachytit leasing jako aktivum a závazek u všech leasingových smluv trvajících déle než 12 měsíců. Leasingové smlouvy, které jsou sjednány na kratší dobu než 12 měsíců, jsou označovány za krátkodobý leasing. Zachycená aktiva se v účetnictví musí vyznačovat právem k užívání, které umožňuje nájemci užívat identifikované aktivum po sjednanou dobu. Do závazků, které musejí být zaúčtovány, jsou zahrnuty všechny splátky, které má nájemce povinnost zaplatit (Bragg, 2018).

U leasingových smluv, které jsou krátkodobého charakteru a aktivum nízké hodnoty, může nájemce vykazovat splátky za tyto leasingy jako náklad a to např. rovnoměrně po dobu leasingu. Jako příklady nízkonákladových aktiv mohou být použity osobní počítače, telefony a pronajaté kancelářské pomůcky včetně kancelářského nábytku (Bragg, 2018).

Jinými slovy, IFRS 16 povoluje pro nájemce výjimky a nevyžaduje jeho aplikaci, pokud jde o krátkodobé leasingy a leasingy aktiv s nízkou hodnotou (Dvořáková, 2017).

Počáteční ocenění práva k užívání aktiva a závazku

K datu zahájení leasingu ocení nájemce jak **závazek**, tak **práva k užívání aktiva** (Bragg, 2018). K ocenění je nutné stanovit současnou hodnotu leasingových plateb. Současná hodnota jednotlivých splátek je vypočítána podle vzorce:

$$PV = \frac{C}{(1+i)^t} \quad (1)$$

kde:

- PV je současná hodnota plateb;
- C je leasingová splátka;
- i je úroková míra;
- t je čas (Krupová, 2017).

Závazek z leasingu nájemce ocení v současné hodnotě leasingových plateb diskontovaných diskontní sazbou. Leasingové platby jsou diskontovány implicitní úrokovou mírou. V případě, že tato míra není snadno stanovitelná, použije nájemce přírůstkovou úrokovou míru (Bragg, 2018).

Implicitní úroková míra vyjadřuje součet diskontovaných leasingových plateb a diskontované nezaručené zbytkové hodnoty aktiva, které se rovnají součtu fair value pronajatého aktiva a přímých nákladů spojených s počátkem leasingu u pronajímatele (Dvořáková, 2017).

Pokud není známa nájemci implicitní úroková míra, použije místo ní přípustkovou úrokovou míru. Jedná se o takovou úrokovou míru, za kterou by nájemce získal finanční prostředky na pořízení aktiva pomocí úvěru nebo půjčky (Dvořáková, 2017).

Leasingová splátka zachycena v závazku zahrnuje následující položky:

- platby k datu zahájení;
- fixní platby po odečtení pohledávek z leasingových pobídek vůči nájemci;
- variabilní platby závislé na indexech a mírách (jako je např. index spotřebitelských cen);
- platby penále spojené s předpokládaným uplatněním opce k ukončení leasingu;

- platba za nákup aktiva, pokud je možné, že dojde k jeho odkupu po ukončení leasingu;
- zaručenou zbytkovou hodnotu (Bragg, 2018);

Nájemce **ocení právo k užívání aktiva** na základě nákladů souvisejících s pořízením (Dvořáková, 2017). Ocenění vychází z počáteční částky současné hodnoty závazku z leasingu zvýšené o veškeré leasingové platby provedené pronajímateli před datem zahájení leasingu, dále zvýšené o případné počáteční přímé náklady a snižené o přijaté investiční pobídky (Bragg, 2018).

Následné ocenění leasingu z pohledu práva k užívání aktiva a závazku

Při následném ocenění **práva k užívání aktiva** může standard IFRS 16 vycházet buď z IAS 16 – Pozemky, budovy a zařízení nebo ze standardu IAS 40 – Investice do nemovitostí (Dvořáková, 2017).

Ocenění práva k užívání aktiva může vycházet z modelu historických cen, modelu fair value s vlivem na hospodářský výsledek a modelu fair value s kombinovaným vlivem na výsledek hospodaření.

Model historických cen umožňuje ocenění práv k užívání aktiv k bilančnímu dni v historických cenách. Právo k užívání aktiva je v okamžiku rozpoznání oceněno výchozí cenou, kterou je možné dále pouze snižovat. Takto oceněné aktivum je nutné odepisovat a testovat na snížení hodnoty po dobu leasingu nebo po dobu živnosti. Hodnotu aktiva je též nutné upravovat, pokud došlo ke změně hodnoty závazku důsledkem změny leasingových podmínek (Dvořáková, 2017).

Při aplikaci modelu fair value s vlivem na hospodářský výsledek probíhá ocenění ve fair value pro investice do nemovitostí podle standardu IAS 40. Naopak pokud nájemce využívá dlouhodobá aktiva, která je nutné sledovat v souladu s IAS 16, musí nájemce oceňovat právo k užívání aktiv ve fair value v souladu s IAS 16 (Dvořáková, 2017).

Výše byly popsány způsoby, jakými lze následně oceňovat právo k užívání aktiva. V další části je popsáno, jakým způsobem je možné následně oceňovat závazek z leasingu.

Závazek z leasingu může být zvyšován o nevyplacený úrok vypočítaný implicitní úrokovou mírou nebo přírůstkovou mírou a snižován o leasingové platby, které byly provedeny. Leasingové úroky jsou pro nájemce nákladem (Dvořáková, 2017).

K přecenění závazku a také práv k užívání aktiv může dojít z důvodu nějaké události nebo změny leasingových podmínek. Standard IFRS 16 rozděluje změny leasingových podmínek, ke kterým může dojít v průběhu leasingu na dvě skupiny (Dvořáková, 2017).

Změny prvního typu využívají k přecenění závazku revidovanou úrokovou míru. Nájemce je povinen takto přecenit závazek, pokud došlo k významné události, která zapříčiní změnu doby leasingu nebo změnu opce na odkoupení aktiva (Dvořáková, 2017).

Změny druhého typu využívají k přecenění závazku původní úrokové míry. Nájemce má povinnost přecenit závazek pomocí diskontovaných revidovaných leasingových plateb, v případě, že došlo ke změně hodnoty očekávaných plateb z pohledu zaručené zbytkové hodnoty nebo změny způsobené změnou indexu (např. index spotřebitelských cen) a míry (Dvořáková, 2017).

Modifikace leasingu

V případě modifikace leasingové smlouvy řeší standard IFRS 16 problematiku, kdy má být změna leasingové smlouvy posuzována jako nová smlouva (Dvořáková, 2017).

Leasingovou smlouvu může nájemce zaúčtovat jako samostatnou leasingovou smlouvu, pokud jsou splněny zároveň obě následující podmínky:

- změna smlouvy rozšiřuje rozsah leasingové smlouvy přidáním práv k užívání jednoho nebo několika další aktiv;
- platby nájemce se zvyšují důsledkem zvýšení rozsahu leasingové smlouvy (Bragg, 2018).

Z výše zmíněných podmínek je patrné, že nájemce v účetnictví zachytí při modifikaci leasingové smlouvy, smlouvu jako novou, pokud dojde k rozšíření práv k užívání o další aktiva nebo dojde ke zvýšení plateb v důsledku změn rozsahu leasingové smlouvy.

Prezentace leasingových informací

Nájemce musí informace týkající se leasingu vykázat v rozvaze nebo v komentářích k účetním výkazům (Bragg, 2018).

V rozvaze je podle standardu možné práva k užívání aktiv zachytit buď ve zvláštní položce, nebo v těch aktivech, ve kterých by byl majetek zařazen, pokud by byl pořízen do vlastnictví účetní jednotky. V případě, že by se jednalo o právo k užívání aktiva, které by mělo podstatu investice do nemovitosti, muselo by být do rozvahy zahrnuto mezi investice do nemovitostí podle standardu IAS 40 (Dvořáková, 2017).

Závazek z leasingu zachytí účetní jednotka odděleně od ostatních závazků v rozvaze. Pokud není závazek zachycen v rozvaze, nájemce by měl zahrnout položky k těmto závazkům z leasingu v komentářích (Bragg, 2018).

Dále nájemce zveřejní úrokové náklady z leasingového závazku odděleně od odpisů, které vznikly z práv k užívání aktiva (Bragg, 2018). Tyto informace zveřejní nájemce ve výkazu výsledku hospodaření (Dvořáková, 2017).

Splátky z leasingových závazků, které vznikly z peněžních toků při financování, nájemce zachytí ve výkazu peněžních toků. V rámci peněžních toků z provozní činnosti zachytí nájemce platby z krátkodobých leasingů a leasingů nevýznamné hodnoty (Bragg, 2018).

2.2.5 Leasing z pohledu pronajímatele

Cílem této práce není zachytit dopady IFRS 16 na vykazování leasingu z pohledu pronajímatele, proto bude tato problematika nastíněna stručně a bude zachycovat pouze základní charakteristiky.

Standard IFRS 16 přinesl především rozšíření v podobě požadavků na zveřejnění informací o leasingu pronajímatele a nově upravil zachycení změn leasingových smluv. Zbylé části obsahu standardu jsou shodné s výkladem IAS 17 (Dvořáková, 2017).

U finančního leasingu v případě pronajímatele je zapůjčení nepeněžního aktiva stejné jako poskytnutí dlouhodobého úvěru. Pronajímatel proto musí oddělit hodnotu pohledávky (úvěru) a finanční výnos v podobě úroku, který z úvěru plyne (Dvořáková, 2017).

Jelikož je posuzována problematika leasingu u pronajímatele, je nutné charakterizovat separátně chování leasingu, který má rysy finančního leasingu² a operativního leasingu³. Formu leasingu u nájemce není potřeba podle nového standardu IFRS 16 rozlišovat, což je zásadní rozdíl oproti účetnímu zachycení u pronajímatele.

V případě leasingu pronajímatel přistupuje k pronajímanému aktivu stejně jako k ostatním aktivům, které vlastní a eviduje. Toto aktivum je odepisováno stejně jako ostatní aktiva zachycena v dané skupině. Odepisování musí být v souladu se standardy IAS 16 – Pozemky, budovy, zařízení a IAS 38 – Nehmotná aktiva. Požadavky standardu na zveřejňování informací o pronajatých aktivech se nijak neliší od požadavků na zveřejňování informací o ostatních aktivech používaných účetní jednotkou. Pokud se jedná o leasing týkající se investic do nemovitostí, je potřeba dodržovat standard IAS 40. V případě, že jde o operativní leasing biologických aktiv, je nutné akceptovat standard IAS 41 (Dvořáková, 2017).

² Finanční leasing je ve standardu definován jako taková smlouva, která přenáší všechny povinnosti a rizika spojené s užíváním aktiva na nájemce (Dvořáková, 2017).

³ Operativní leasing nepřenáší povinnosti a rizika na nájemce a tedy nesplňuje definici finančního leasingu (Dvořáková, 2017).

3. Finanční Analýza poměrových ukazatelů

Kapitola je věnována vybraným poměrovým ukazatelům finanční analýzy, pomocí kterých je v praktické části práce možno analyzovat dopady různého vykazování leasingových transakcí v podniku na tyto finanční ukazatele.

V kapitole jsou popsány pouze vybrané poměrové ukazatele finanční analýzy, které jsou využity v praktické části práce. Nejprve jsou zde popsány ukazatele rentability, následně je kapitola věnována ukazatelům zadluženosti podniku. Závěr kapitoly je věnován analýze aktivity.

Poměrové ukazatele lze považovat za jedny z nepoužívanějších ukazatelů finanční analýzy. K rozboru využívají data z účetních výkazu, jako jsou např. výkaz zisku a ztráty, rozvaha a v některých případech také cash flow. Analýza poměrovými ukazateli vychází z veřejně dostupných informací, ke kterým mají přístup i externí analytici. To je značnou výhodou této metody finanční analýzy (Růčková, 2019).

Jelikož poměrové ukazatele využívají účetní výkazy, lze na jejich základě vytvořit velké množství ukazatelů. Z tohoto důvodu je možné rozřadit poměrové ukazatele do skupin podle různých oblastí. Jsou to např. skupiny ukazatelů zadluženosti, rentability, likvidity, aktivity a dalších ukazatelů (Knápková, 2017).

3.1 Analýza rentability

Rentabilita někdy označována jako ziskovost podniku, je jedním ze základních měřítek výkonnosti podniku. Rentabilita vyjadřuje schopnost podniku vytvářet nové zdroje, resp. dosahovat zisku (Knápková, 2017).

Ukazatele rentability vycházejí nejčastěji ze dvou základních účetních výkazů, z výkazu zisku a ztráty a rozvahy. Tento ukazatel obsahuje v čitateli nějaký druh hospodářského výsledku a ve jmenovateli nějakou formu kapitálu. Obecně lze rentabilitu vyjadřovat jako poměr zisku k částce vloženého kapitálu (Růčková, 2019).

Z hlediska hospodářského výsledku je možné z výkazu zisku a ztráty vyčíst 3 skupiny zisku. První skupinu tvoří zisk, který je před odečtením daní a úroků, označován zkratkou EBIT. Tento druh zisku odpovídá provoznímu hospodářskému výsledku a ve finanční analýze je využíván ke srovnání různých firem. Druhou skupinu tvoří zisk po zdanění (čistý zisk) EAT, který lze v rozvaze nalézt pod pojmem výsledek hospodaření běžného účetního období. EAT je využíván ve všech ukazatelích hodnotící výkonnost podniku. Do třetí skupiny patří zisk před zdaněním EBT, který zahrnuje finanční a mimořádný výsledek. EBT je zisk, od kterého nebyly odečteny daně (Růžičková, 2010).

Mezi nejpoužívanější ukazatele rentability patří např. ukazatel rentability celkového vloženého kapitálu, ukazatel rentability vlastního kapitálu, rentabilita odbytu nebo rentabilita nákladů (Růžičková, 2010).

S ohledem na charakter práce jsou níže podrobněji popsány pouze některé ukazatele rentability.

3.1.1 Rentabilita celkového vloženého kapitálu ROA

Ukazatel ROA odráží celkovou výdělečnou schopnost podniku, resp. výkonnost celkového vloženého kapitálu (Růžková, 2019).

Pro výpočet ukazatele ROA slouží následující vzorec:

$$ROA = \frac{\text{zisk}}{\text{celkový vložený kapitál}} \quad (2)$$

V případě charakteristiky co patří do pojmu zisk, lze konstatovat, že záleží na pohledu analytika. Interpretace výsledku záleží především na tom, jaký zisk vstupuje do výpočtu. V případě, že se jedná o EBIT, výsledek je obvykle využíván ke komparaci mezi podniky. Tento výsledek není ovlivněn rozdílností daňového prostředí nebo úrokovou zatížeností. V případě, že ve vzorci figuruje čistý zisk EAT, pak jde o ukazatel nezávislý na charakteru zdrojů financování (Růžičková, 2010).

Do čitatele vzorce vstupuje celkový vložený kapitál. Na tuto hodnotu lze nahlížet jako na část, která se řadí do celkových aktiv (Růžková, 2019).

3.1.2 Rentabilita vlastního kapitálu ROE

Rentabilita vlastního kapitálu vyjadřuje výnosnost kapitálu vloženého vlastníky do podniku (Knápková, 2017).

Ukazatel ROE je možné vypočítat podle vzorce:

$$ROE = \frac{\text{zisk}}{\text{vlastní kapitál}} \quad (3)$$

Hodnoty, které vstupují do vzorce, podléhají stejným charakteristikám jako v případě ukazatele celkového vloženého kapitálu. Růst ukazatele může být zapříčiněn např. zlepšením hospodářského výsledku nebo snížením hodnoty vlastního kapitálu (Růčková, 2019).

Tento ukazatel by měl být dlouhodobě vyšší, než je úroková míra bezrizikových cenných papírů (např. cenných papírů garantovaných státem). V případě, že je tento ukazatel vyšší než úroková míra garantovaných cenných papírů, motivuje investory vkládat své prostředky do takovéto investice (Růžičková, 2010).

3.2 Analýza zadluženosti

Zadluženost podniku může být chápána jako jakýsi indikátor výše rizika. Čím vyšší dluh podnik má, tím vyšší riziko na sebe bere v případě, že se mu nebude dařit a nebude moci splácet své závazky (Knápková, 2017).

Zadluženost podniku znamená, že ke své činnosti používá financování v podobě cizích zdrojů. V případě velkých podniků nepřipadá v úvahu, že by podnik financoval majetek pouze ze svých vlastních zdrojů nebo naopak pouze z cizích (Růčková, 2019).

Zadluženost může být ve zdravé míře pro podnik prospěšná, neboť úroky z cizího kapitálu snižují daňové zatížení podniku, což je někdy nazýváno jako daňový štít (Knápková, 2017).

Cena kapitálu může být ovlivňována řadou faktorů. Jedním z nich je stupeň rizika, které nese investor. Čím vyšší riziko bude podstupovat, tím vyšší bude cena kapitálu. Dalším

faktorem, který ovlivňuje cenu, je doba splatnosti kapitálu. Čím delší bude splatnost kapitálu, tím vyšší cenu musí dlužník zaplatit. Krátkodobý kapitál v podobě běžných úvěrů bude nejlevnější. Naopak vlastní kapitál je považován za nejdražší, jelikož jeho splatnost je neomezená a vlastníkově se nevrací. Nicméně z pohledu podniku, který by kapitál poptával, bude nejméně riskantní vlastní kapitál, protože sebou nese placení úroků. Z toho vyplývá, že by měl podnik vždy usilovat o optimální poměr vlastního a cizího kapitálu (Knápková, 2017).

K hodnocení struktury kapitálu je nejdůležitější poměr mezi vlastními a cizími zdroji financování. Kapitálová struktura může být zkoumána ze dvou různých úhlů pohledů, přičemž nejdůležitější je pohled akcionářů a věřitelů. Pro věřitele platí, že čím vyšší je míra zadluženosti, tím vyšší je riziko věřitele. Pro akcionáře s růstem zadluženosti roste rizikovost akcií (Růčková, 2019).

K analýze zadluženosti může být využívána celá řada ukazatelů, které vycházejí z hodnot v rozvaze (Růčková, 2019). Některé z nich jsou rozebrány podrobněji níže. Nejedná se však o celkový výčet všech ukazatelů. V praxi může být využívána ještě celá řada dalších ukazatelů zadluženosti podniku.

3.2.1 Ukazatel celkové zadluženosti

Ukazatel celkové zadluženosti je jedním ze základních ukazatelů, které slouží k posuzování věřitelského rizika. Tento ukazatel vyjadřuje poměr celkových závazků k celkovým aktivům (Růčková, 2019).

K výpočtu slouží následující vztah:

$$\text{Celková zadluženost} = \frac{\text{cizí kapitál}}{\text{celková aktiva}} \quad (4)$$

Výsledná hodnota by měla být v rozmezí 30 až 60 %. Při zkoumání zadluženosti je nutné zkoumat např. odvětví nebo schopnost podniku splácet úroky (Knápková, 2017).

3.2.2 Míra zadluženosti

Míra zadluženosti poměří cizí a vlastní kapitál. Výsledné hodnoty tohoto ukazatele jsou většinou důležité pro banku při posuzování úvěrů, zda úvěr poskytne nebo ne (Knápková, 2017).

K výpočtu míry zadluženosti slouží vzorec níže:

$$\text{Míra zadluženosti} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{vlastní kapitál}} \quad (5)$$

Ke správnému posouzení míry zadluženosti je potřeba zkoumat nejen výsledné hodnoty, ale také časový vývoj, zda dochází ke zvyšování podílu cizích zdrojů nebo snižování (Knápková, 2017).

3.3 Analýza aktivity

Ukazatele aktivity jsou využívány k měření schopnosti podniku využívat investované prostředky. Počet obrátek složek zdrojů, aktiv nebo doba obratu jsou nejčastějším vyjádřením těchto ukazatelů (Růčková, 2019).

V kapitole je podrobněji rozebrán pouze ukazatel obratu celkových aktiv. Existuje však celá řada dalších ukazatelů aktivity, např. ukazatel obratovosti zásob, ukazatel obratovosti pohledávek, ukazatel obratovosti závazků atd. (Růčková, 2019).

3.3.1 Ukazatel obratu celkových aktiv

Ukazatel obratu aktiv vyjadřuje poměr tržeb k celkovému vloženému kapitálu. Tento ukazatel je někdy označován jako vázanost celkového vloženého kapitálu (Růčková, 2019).

Vzorec pro výpočet ukazatele obratu celkových aktiv má následující podobu:

$$\text{Obrat aktiv} = \frac{\text{tržby}}{\text{celková aktiva}} \quad (6)$$

Čím vyšší je výsledná hodnota ukazatele, tím lépe. Hodnota je ovlivňována např. odvětvím, ve kterém podnik působí. Výsledná hodnota ukazatele by měla nabývat minimálně 1. Nižší hodnota než 1 by značila neefektivní využívání majetku v důsledku vysoké neúměrnosti majetku v podniku (Knápková, 2017).

4. Komparace účetního zobrazení leasingu nájemce podle ČÚS a IFRS 16

Následující kapitola je věnována praktickému příkladu, na kterém bude provedena komparace účetního zobrazení leasingu podle českých účetních předpisů a mezinárodního standardu IFRS 16 z pohledu nájemce. Je nutné zdůraznit, že praktická část práce je věnována zachycení leasingových transakcí pouze z pohledu nájemce. Hlavním důvodem je zásadní rozdílnost vykazování leasingu podle českých účetních předpisů a IFRS 16.

Hlavním cílem této kapitoly je zaúčtovat operace související s leasingovými transakcemi a sestavit účetní výkazy, jako je výkaz zisku a ztráty a rozvaha. Následně je na těchto účetních výkazech provedena komparace dopadů různého vykazování leasingu podle českých účetních předpisů a IFRS 16.

Úvodní část práce popisuje samotnou fiktivní společnost, která pořizuje nákladní automobil do podnikání prostřednictvím operativního leasingu. Tato část stanovuje podmínky leasingové smlouvy a také výchozí stav společnosti před pořízením nákladního vozu na leasing.

Kapitola následně přechází k zachycení leasingových transakcí podle českých právních předpisů. Zde jsou nejdříve zohledněny účetní operace, které souvisí s leasingovými transakcemi. Z těchto účetních operací jsou následně sestaveny výkazy zisku a ztráty a rozvahy pro jednotlivé roky trvání leasingu.

Stejným způsobem a za stejných výchozích podmínek jsou sestaveny v další části kapitoly účetní výkazy, které zohledňují leasingové transakce vykazované dle IFRS 16.

Závěr kapitoly shrnuje získané poznatky a srovnává dopady, které byly způsobeny různým vykazováním leasingových transakcí. Zabývá se především dopady na náklady, hospodářský výsledek, majetek a závazky podniku.

4.1 Charakteristika společnosti a definování podmínek leasingové smlouvy

Pro účel komparace obou účetních systémů byla vymyšlena fiktivní společnost XY, která pořizuje nákladní automobil Scania do podniku s využitím operativního leasingu.

Společnost XY je dopravní společnost, která sídlí v České republice a musí se řídit českým právním řádem. Společnost vykazuje hospodářské operace podle českých účetních předpisů. Dále se společnost řídí českým daňovým zákonem. Zároveň se jedná o společnost, která je dceřinou společností a její mateřská společnost sídlí v zahraničí. Z tohoto důvodu reportuje společnost XY podle mezinárodních účetních standardů své mateřské společnosti, jelikož to mateřská společnost vyžaduje. Sama o sobě nemá společnost XY povinnost vykazovat podle mezinárodních účetních standardů.

Společnost XY uzavřela leasingovou smlouvu s leasingovou společností na nákladní automobil Scania. Tento předmět leasingu společnost XY pronajímá od 1. ledna 20X0 na dobu 4 let. Po skončení leasingové smlouvy bude předmět leasingu vrácen zpět pronajímateli. Nákladní automobil bude mít společnost XY neustále k dispozici. Počet najetých kilometrů není leasingovou smlouvou omezen. Nájemce zaplatí pronajímateli 4 splátky splatné vždy ke konci roku. Výše každé splátky činí 1 500 000 Kč. Očekávaná doba životnosti nákladního automobilu je 5 let. Reálná hodnota majetku je 5 500 000 Kč.

Pro účely ocenění práv k užívání aktiva a závazku z leasingu podle IFRS 16 je potřeba nadefinovat také implicitní úrokovou míru. Jelikož se jedná o vnitřní výnosové procento pronajímatele, není implicitní úroková míra nájemci obvykle známa. V takovém případě může použít nájemce přírůstkovou úrokovou míru, jak již bylo zmíněno v teoretické části práce. Přírůstková (inkrementální) míra byla v tomto případě určena ve výši 7 %. Přírůstková míra byla určena odhadem a splňuje definici IFRS 16. Úroková míra je v takové výši, jakou by bylo nutné platit v případě, že by bylo aktivum pořízeno formou půjčky ve stejném ekonomickém prostředí, na stejnou dobu a stejné hodnoty jako má právo k užívání aktiva.

S ohledem na podstatu práce bylo abstrahováno od daně z přidané hodnoty. Cílem práce je zjistit rozdíly účetního zobrazení leasingových transakcí podle ČÚS a IFRS 16. Nezhled-

nění daně z přidané hodnoty nebude mít na výsledek komparace žádný vliv. Stejně tak není počítáno s daní z příjmů a jinými daněmi.

Počáteční rozvaha (finanční pozice společnosti) je zachycena v následující tabulce a obsahuje takové prvky, aby bylo možné sledovat dopady různého vykazování leasingu. Před pořízením majetku na leasing činí celková aktiva společnosti 31 500 000 Kč a rovnají se celkovým pasivům. Tato rozvaha zachycuje výchozí stav společnosti. V dalších letech jsou sestaveny rozvahy (vycházející z této výchozí rozvahy) separátně podle ČÚS a separátně podle IFRS 16, aby bylo možné porovnat dopady, které přináší účetní operace týkající se leasingu.

V jednotlivých letech jsou zachyceny pouze účetní operace, které jsou nutné pro komparaci dopadů různých systémů vykazování leasingu. Ostatní účetní operace jsou abstrahovány. Do účetních operací jsou v každém roce zahrnuty také tržby za služby, aby bylo možné sledovat dopad různého vykazování leasingu na rentabilitu společnosti.

Tab. 5: Počáteční rozvaha společnosti XY (v tis. Kč)

Aktiva	Počáteční stav
Dlouhodobý hmotný majetek	20 000
Dlouhodobý nehmotný majetek	1 000
Dlouhodobý finanční majetek	500
Celkový dlouhodobý majetek	21 500
Oběžná aktiva	10 000
Celková aktiva	31 500
Pasiva	
Vlastní kapitál	25 000
Dlouhodobé závazky	5 000
Krátkodobé závazky	1 500
Celkové závazky	6 500
Celková pasiva	31 500

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro každý rok je mimo rozvahy sestaven výkaz zisku a ztráty, na kterém je možné sledovat nákladové dopady v souvislosti s vykazováním leasingu podle ČÚS a IFRS a dopady na hospodářský výsledek.

K účtování jednotlivých účetních operací jsou v této práci použity následující účty účtového rozvrhu:

- 022 – Samostatné hmotné movité věci a soubory hmotných movitých věcí;
- 082 – Oprávky k samost. hmot. movitým věcem a souborům hmotných movitých věcí;

- 221 – Bankovní účty;
- 311 – Odběratelé;
- 321 – Dodavatelé;
- 474 – Závazky z pronájmu;
- 518 – Ostatní služby;
- 551 – Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku;
- 562 – Úroky;
- 602 – Tržby z prodeje služeb.

4.2 Účetní zobrazení leasingu u nájemce dle ČÚS

Následující podkapitola zachycuje účetní zobrazení leasingu dle českých účetních předpisů. V úvodu je zobrazen splátkový plán leasingu nákladního automobilu. Další část podkapitoly je věnována zaúčtování splátek leasingu a tržeb společnosti. V návaznosti na zaúčtované operace jsou sestaveny výkaz zisku a ztráty a rozvaha pro každý rok. Tyto výkazy vychází z počátečního stavu společnosti, který je zachycen v tabulce 5.

4.2.1 Plán leasingových splátek

Tabulka níže zachycuje přehled splátek v jednotlivých letech. Společnost XY uhradí 4 splátky, kdy celková výše všech splátek činí 6 000 000 Kč. Pro každý rok jsou účetní operace zachyceny separátně a v návaznosti na ně jsou sestaveny výkaz zisku a ztráty a rozvaha. V případě ČÚS není nezbytné diskontovat jednotlivé částky splátek a vytvářet uměle plán tak, jako je potřeba pro naplnění podmínek IFRS 16.

Tab. 6: Plán leasingových splátek

Rok	Splátka
20X0	1 500 000 Kč
20X1	1 500 000 Kč
20X2	1 500 000 Kč
20X3	1 500 000 Kč
Celkem	6 000 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

4.2.2 Účetní operace v jednotlivých letech

Společnost XY jednotlivé splátky účtuje do nákladů. Z tabulky účetních operací pro jednotlivé roky je patrné, že společnost jednak hradí v jednotlivých letech splátky leasingu a také dosahuje tržeb. Tabulka 7 zachycuje účetní operace, které se v letech 20X0-20X3 opakují.

Z důvodu zjednodušení příkladu je v každém roce vždy stejná částka tržeb ve výši 2 000 000 Kč. Stejná částka tržeb je účtovaná také v případě vykazování leasingu podle IFRS 16 v následující části práce, aby nebyla zkreslena porovnatelnost vykazování leasingu obou účetních systémů.

Tab. 7: Účetní operace dle ČÚS v letech 20X0-20X3

Číslo účetní operace	Text operace	Částka v Kč	MD	D
1.	Předpis splátky leasingu	1 500 000	518	321
2.	Úhrada splátky leasingu	1 500 000	321	221
3.	Poskytnutí služby	2 000 000	311	602
4.	Úhrada služby odběratelem	2 000 000	221	311

Zdroj: vlastní zpracování

4.2.3 Sestavení výkazů zisku a ztráty v jednotlivých letech

Následující tabulka zachycuje výkaz zisku a ztráty v jednotlivých letech. Výkazy sestavené v letech 20X0-20X3 budou mít v každém roce stejnou podobu.

Tab. 8: Výkazy zisku a ztráty sestavené dle ČÚS v letech 20X0-20X3 (v Kč)

Náklady	Výnosy
Splátka leasingu: 1 500 000	Tržby za služby: 2 000 000
Celkem: 1 500 000	Celkem: 2 000 000
Hospodářský výsledek: + 500 000	

Zdroj: vlastní zpracování

Jednotlivé splátky leasingu vstupují jako náklad do výsledovky v každém roce ve stejné výši. Z jednotlivých výsledovek je patrné, že náklady leasingových splátek mají za dobu splácení konstantní průběh.

Jinými slovy, jednotlivé splátky operativního leasingu každý rok snižují hospodářský výsledek ve stejné výši. V tomto případě o 1 500 000 Kč v každém roce. Jelikož společnost dosáhla v každém roce celkové tržby ve výši 2 000 000 Kč a celkové náklady činily

1 500 000 Kč, vykázala společnost v každém roce kladný hospodářský výsledek ve výši 500 000 Kč.

4.2.4 Sestavení rozvahy v jednotlivých letech

V následující části práce jsou sestaveny rozvahy společnosti, které zahrnují leasingové operace účtované v tabulce 7. Rozvaha 20X0 navazuje na počáteční rozvahu společnosti nadefinovanou v podkapitole 4.1.

Tab. 9: Rozvahy sestavené dle ČÚS v letech 20X0-20X3

Rozvaha 20X0

Aktiva	Kč (tis.)	Změna v Kč (tis.)
Dlouhodobý hmotný majetek	20 000	-
Dlouhodobý nehmotný majetek	1 000	-
Dlouhodobý finanční majetek	500	-
Celkový dlouhodobý majetek	21 500	-
Oběžná aktiva	10 500	+ 500
Celková aktiva	32 000	+ 500
Pasiva		
Vlastní kapitál	25 000	-
Dlouhodobé závazky	5 000	-
Krátkodobé závazky	1 500	-
Celkové závazky	6 500	-
Hospodářský výsledek	500	+ 500
Celková pasiva	32000	+ 500

Rozvaha 20X1

Aktiva	Kč (tis.)	Změna v Kč (tis.)
Dlouhodobý hmotný majetek	20 000	-
Dlouhodobý nehmotný majetek	1 000	-
Dlouhodobý finanční majetek	500	-
Celkový dlouhodobý majetek	21 500	-
Oběžná aktiva	11 000	+ 500
Celková aktiva	32 500	+ 500
Pasiva		
Vlastní kapitál	25 000	-
Dlouhodobé závazky	5 000	-
Krátkodobé závazky	1 500	-
Celkové závazky	6 500	-
Hospodářský výsledek	500	-
Nerozdělený zisk minulých let	500	+ 500
Celková pasiva	32 500	+ 500

Rozvaha 20X2

Aktiva	Kč (tis.)	Změna v Kč (tis.)
Dlouhodobý hmotný majetek	20 000	-
Dlouhodobý nehmotný majetek	1 000	-
Dlouhodobý finanční majetek	500	-
Celkový dlouhodobý majetek	21 500	-
Oběžná aktiva	11 500	+ 500

Celková aktiva	33 000	+ 500
Pasiva		
Vlastní kapitál	25 000	-
Dlouhodobé závazky	5 000	-
Krátkodobé závazky	1 500	-
Celkové závazky	6 500	-
Hospodářský výsledek	500	-
Nerozdělený zisk minulých let	1 000	+ 500
Celková pasiva	33 000	+ 500

Rozvaha 20X3

Aktiva		
Dlouhodobý hmotný majetek	20 000	-
Dlouhodobý nehmotný majetek	1 000	-
Dlouhodobý finanční majetek	500	-
Celkový dlouhodobý majetek	21 500	-
Oběžná aktiva	12 000	+ 500
Celková aktiva	33 500	+ 500
Pasiva		
Vlastní kapitál	25 000	-
Dlouhodobé závazky	5 000	-
Krátkodobé závazky	1 500	-
Celkové závazky	6 500	-
Hospodářský výsledek	500	-
Nerozdělený zisk minulých let	1 500	+ 500
Celková pasiva	33 500	+ 500

Zdroj: vlastní zpracování

V prvním roce splácení leasingu je v rozvaze za rok 20X0 patrné, že oproti počáteční rozvaze v tabulce 5 nedochází ke změně a struktuře dlouhodobého hmotného, nehmotného a finančního majetku ve společnosti.

Ke změnám v majetku nedochází ani v dalších letech, z čehož je patrné, že vykazování leasingu v rozvaze podle ČÚS nezachycuje předmět leasingu v majetku i přesto, že je v podniku používán.

Jediný vliv, který má leasing na bilanční sumu aktiv jednotlivých rozvah, je snižování peněz, resp. oběžných aktiv. Na jednotlivých rozvahách společnosti XY není patrný pokles peněžních prostředků, jelikož společnost v jednotlivých letech realizovala také příjmy za poskytnuté služby, které navýšily oběžná aktiva. Tržby jsou ve výši 2 000 000 Kč a splátka leasingu činí 1 500 000 Kč. Příjmy převyšují výdaje, což v jednotlivých rozvahách způsobuje zvýšení oběžných aktiv o 500 000 Kč.

Z rozvah za jednotlivé roky je dále patrné, že leasingové splátky neměly dopad ani na výši dlouhodobých a krátkodobých závazků. V rozvahách není nikde zachycen závazek vůči pronajímateli. Ke změně bilanční sumy pasiv došlo pouze z důvodu, že společnost

v každém jednotlivém roce realizuje výnosy převyšující náklady, což způsobuje kladný hospodářský výsledek.

4.3 Účetní zobrazení leasingu u nájemce dle IFRS 16

IFRS 16 nerozlišuje, zda jde o operativní nebo finanční leasing. V obou případech je účetní zobrazení leasingu stejné. Podkapitola je věnována účetnímu zobrazení leasingu podle IFRS 16 a dopadu do účetních výkazů. Zachycení leasingu v účetnictví společnosti XY dle IFRS 16 vychází ze stejné modelové situace jako účetní zachycení podle ČÚS. Totožné výchozí podmínky, které byly nastíněny v úvodu kapitoly, zajišťují porovnatelnost vykazování leasingu obou účetních systémů.

V úvodní části podkapitoly je oceněn závazek a právo k užívání aktiva. Následuje sestavený umořovací plán leasingu, který zachycuje chování závazku a výši úroků v jednotlivých letech trvání leasingové smlouvy. Kapitola dále zachycuje účetní operace, které jsou spjaté s účtováním leasingu. Na základě zaúčtovaných případů jsou sestaveny výkaz zisku a ztráty a rozvaha pro každý rok.

4.3.1 Prvotní ocenění závazku a práva k užívání identifikovaného aktiva

Hned v první fázi je patrný rozdíl účetního zobrazení leasingu podle mezinárodních účetních standardů v porovnání s ČÚS. Nejprve je vypočítána současná hodnota jednotlivých splátek. Současná hodnota jednotlivých splátek je vypočítána podle vzorce ze subkapitoly 2.2.4:

$$PV = \frac{c}{(1+i)^t} \quad (7)$$

kde:

- PV je současná hodnota plateb;
- C je leasingová splátka;
- i je úroková míra;
- t je čas.

Jednotlivé částky splátek jsou diskontovány 7% úrokovou sazbou, která byla definována v podkapitole 4.1 a jedná se o přírůstkovou úrokovou míru. Diskontované částky jednotlivých splátek tvoří současnou hodnotu, kdy jejich součet činí 5 080 817 Kč.

Vypočítané současné hodnoty jednotlivých splátek jsou zachyceny v následující tabulce. Z dat v tabulce je **oceněno právo k užívání aktiv na počátku leasingu**, které činí 5 080 817 Kč. Ve stejné výši 5 080 817 Kč je **oceněn počáteční závazek leasingu**.

Tab. 10: Současné hodnoty splátek (v Kč)

Rok	Splátka	Současná hodnota	Diskontní faktor
20X0	1 500 000	1 401 869	1,07
20X1	1 500 000	1 310 158	1,14
20X2	1 500 000	1 224 447	1,23
20X3	1 500 000	1 144 343	1,31
Celkem	6 000 000	5 080 817	

Zdroj: vlastní zpracování

4.3.2 Umořovací plán leasingu

Za účelem umoření závazku v průběhu trvání leasingu je sestavena níže umořovací tabulka, kde je možné sledovat počáteční stav závazku, úrok, snížení závazku a zůstatek závazku v jednotlivých letech splácení leasingu.

Úroky pro jednotlivé roky jsou vypočítány z počátečních stavů závazků v jednotlivých letech. Úroky jsou v následující části práce účtovány jako finanční náklad. Pro účely účtování operací je také důležitá hodnota snížení závazku v jednotlivých letech, která každý rok snižují prvotně oceněný závazek. Celkový prvotně oceněný závazek je zaúčtován v prvním roce splácení a vykázán v rozvaze.

Tab. 11: Umořovací plán leasingu

Rok nájmu	Splátka	Současná hodnota	Počáteční stav závazku	Úrok 7 %	Snížení závazku	Konečný stav závazku
1.	1 500 000	1 401 869	5 080 817	355 657	1 144 343	3 936 474
2.	1 500 000	1 310 158	3 936 474	275 553	1 224 447	2 712 027
3.	1 500 000	1 224 447	2 712 027	189 842	1 310 158	1 401 869
4.	1 500 000	1 144 343	1 401 869	98 131	1 401 869	0
Celkem	6 000 000	5 080 817				

Zdroj: vlastní zpracování

4.3.3 Účetní operace v jednotlivých letech

Hned v prvním roce zachycení leasingu dle IFRS 16 je patrný rozdíl oproti ČÚS. V prvním roce účtování je zachycen dlouhodobý majetek, který je ve výši oceněného práva k užívání identifikovaného aktiva (nákladního automobilu). Dále je v prvním roce zaúčtován celkový závazek plynoucí z operativního leasingu.

V každém roce je účtováno o odpisech nákladního automobilu, který společnost pořídila na operativní leasing. Účetní jednotka v tomto případě odepisuje lineárně s nulovou zbytkovou hodnotou. Výše jednotlivých odpisů činí 1 270 204 Kč, tj. $5\,080\,817 \div 4$. V případě ČÚS není majetek pořízený formou leasingu u nájemce odepisován.

V jednotlivých letech účtuje společnost o splátkách leasingu. Splátky nevstupují do nákladů tak, jako v případě českých účetních předpisů. Dle IFRS 16 v každém roce společnost účtuje o finančním nákladu z úroku a odpisech. Dále společnost účtuje v každém roce o snížení závazku z leasingu podle umořovacího plánu v tabulce 11.

V jednotlivých letech účtuje společnost o tržbách ve výši 2 000 000 Kč, tak jako bylo účtováno v případě ČÚS. Při účtování tržeb za služby není rozdíl mezi českými účetními předpisy a IFRS.

Tab. 12: Účetní operace dle IFRS 16 v letech 20X0-20X3

Rok 20X0				
Číslo účetní operace	Text operace	Částka v Kč	MD	D
1.	Pronájem nákladního vozu – zařazení do rozvahy	5 080 817	022	474
2.	1. splátka leasingu	1 500 000	-	221
3.	Splátka - snížení závazku	1 144 343	474	-
4.	Splátka - úrok	355 657	562	-
5.	Odpis	1 270 204	551	082
6.	Poskytnutí služby	2 000 000	311	602
7.	Úhrada služby odběratelem	2 000 000	221	311
Rok 20X1				
1.	2. splátka leasingu	1 500 000	-	221
2.	Splátka - snížení závazku	1 224 447	474	-
3.	Splátka - úrok	275 553	562	-
4.	Odpis	1 270 204	551	082
5.	Poskytnutí služby	2 000 000	311	602
6.	Úhrada služby odběratelem	2 000 000	221	311
Rok 20X2				
1.	3. splátka leasingu	1 500 000	-	221

2.	Splátka - snížení závazku	1 310 158	474	-
3.	Splátka - úrok	189 842	562	-
4.	Odpis	1 270 204	551	082
5.	Poskytnutí služby	2 000 000	311	602
6.	Úhrada služby odběratelem	2 000 000	221	311

Rok 20X3

1.	4. splátka leasingu	1 500 000	-	221
2.	Splátka - snížení závazku	1 401 869	474	-
3.	Splátka - úrok	98 131	562	-
4.	Odpis	1 270 204	551	082
5.	Poskytnutí služby	2 000 000	311	602
6.	Úhrada služby odběratelem	2 000 000	221	311

Zdroj: Vlastní zpracování

4.3.4 Sestavení výkazu zisku a ztráty v jednotlivých letech

Z jednotlivých výsledovek je patrné, že náklady jsou nejvyšší v prvním roce používání nákladního automobilu na operativní leasing. Tato skutečnost je zapříčiněna úrokem, který hradí společnost leasingové společnosti. V prvním roce je tento úrok nejvyšší a v každém dalším roce dochází k jeho snižování. Společně s tímto úrokem vstupuje do nákladů v každém roce také odpis v konstantní výši. Jelikož dochází ke snižování finančního nákladu (úroku z leasingu) a odpisy jsou ve stejné výši, dochází každý rok k poklesu celkových nákladů společnosti. To je zapříčiněno odlišným účetním zachycením leasingových operací podle IFRS 16.

Postupné snižování nákladů dopadá také na výši hospodářského výsledku. V důsledku poklesu celkových nákladů v každém roce, dochází k postupnému nelineárnímu zvyšování hospodářského výsledku. V prvním roce používání majetku pořízeného na leasing je hospodářský výsledek nejnižší a v posledním roce nejvyšší.

Společnost realizuje každý rok výnosy ve stejné výši 2 000 000 Kč. Jelikož celkové výnosy převyšují celkové náklady, vykazuje společnost v každém roce kladný hospodářský výsledek.

Tab. 13: Výkazy zisku a ztráty sestavené dle IFRS v letech 20X0-20X3 (v Kč)

Rok 20X0

Náklady	Výnosy
Finanční náklad (úrok z leasingu): 355 657	Tržby za služby: 2 000 000
Odpis (majetku z leasingu): 1 270 204	
Celkem: 1 625 861	Celkem: 2 000 000
Hospodářský výsledek: + 374 139	

Rok 20X1

Náklady	Výnosy
Finanční náklad (úrok z leasingu): 275 553	Tržby za služby: 2 000 000
Odpis (majetku z leasingu): 1 270 204	
Celkem: 1 545 757	Celkem: 2 000 000
Hospodářský výsledek: + 454 243	

Rok 20X2

Náklady	Výnosy
Finanční náklad (úrok z leasingu): 189 842	Tržby za služby: 2 000 000
Odpis (majetku z leasingu): 1 270 204	
Celkem: 1 460 046	Celkem: 2 000 000
Hospodářský výsledek: + 539 954	

Rok 20X3

Náklady	Výnosy
Finanční náklad (úrok z leasingu): 98 131	Tržby za služby: 2 000 000
Odpis (majetku z leasingu): 1 270 204	
Celkem: 1 368 335	Celkem: 2 000 000
Hospodářský výsledek: + 631 665	

Zdroj: vlastní zpracování

4.3.5 Sestavení rozvahy v jednotlivých letech

Následující tabulka 14 zachycuje rozvahy, které byly sestavené pro jednotlivé roky. Rozvaha 20X0 navazuje na počáteční rozvahu, definovanou v podkapitole 4.1.

Tab. 14: Rozvahy sestavené dle IFRS v letech 20X0-20X3

Rozvaha 20X0

Aktiva	Kč (tis.)	Změna v Kč (tis.)
Dlouhodobý hmotný majetek	25 081	+ 5 081
Oprávky	- 1 270	- 1 270
Dlouhodobý nehmotný majetek	1 000	-
Dlouhodobý finanční majetek	500	-
Celkový dlouhodobý majetek	25 311	+ 3 811
Oběžná aktiva	10 500	+ 500
Celková aktiva	35 811	+ 4 311
Pasiva		
Vlastní kapitál	25 000	-
Dlouhodobé závazky	8 936	+ 3 936
Krátkodobé závazky	1 500	-
Celkové závazky	10 436	+3 936
Hospodářský výsledek	374	+ 374
Celková pasiva	35 811	+ 4 311

Rozvaha 20X1

Aktiva	Kč (tis.)	Změna v Kč (tis.)
Dlouhodobý hmotný majetek	25 081	-
Oprávky	- 2 540	- 1 270
Dlouhodobý nehmotný majetek	1 000	-
Dlouhodobý finanční majetek	500	-
Celkový dlouhodobý majetek	24 041	- 1 270

Oběžná aktiva	11 000	+ 500
Celková aktiva	35 041	- 770
Pasiva		
Vlastní kapitál	25 000	-
Dlouhodobé závazky	7 712	- 1 224
Krátkodobé závazky	1 500	-
Celkové závazky	9 212	- 1 224
Hospodářský výsledek	454	+ 80
Nerozdělený zisk minulých let	374	+ 374
Celková pasiva	35 041	- 770

Rozvaha 20X2

Aktiva		
Dlouhodobý hmotný majetek	25 081	-
Oprávky	- 3 810	- 1 270
Dlouhodobý nehmotný majetek	1 000	-
Dlouhodobý finanční majetek	500	-
Celkový dlouhodobý majetek	22 771	- 1 270
Oběžná aktiva	11 500	+ 500
Celková aktiva	34 271	- 770
Pasiva		
Vlastní kapitál	25 000	-
Dlouhodobé závazky	6 402	- 1 310
Krátkodobé závazky	1 500	-
Celkové závazky	7 902	- 1 310
Hospodářský výsledek	540	+ 86
Nerozdělený zisk minulých let	828	+ 454
Celková pasiva	34 271	- 770

Rozvaha 20X3

Aktiva		
Dlouhodobý hmotný majetek	25 081	-
Oprávky	- 5 081	- 1 270
Dlouhodobý nehmotný majetek	1 000	-
Dlouhodobý finanční majetek	500	-
Celkový dlouhodobý majetek	21 500	- 1 270
Oběžná aktiva	12 000	+ 500
Celková aktiva	33 500	- 770
Pasiva		
Vlastní kapitál	25 000	-
Dlouhodobé závazky	5 000	- 1 402
Krátkodobé závazky	1 500	-
Celkové závazky	6 500	- 1 402
Hospodářský výsledek	632	+ 92
Nerozdělený zisk minulých let	1 368	+ 540
Celková pasiva	33 500	- 770

Zdroj: vlastní zpracování

První zásadní dopad vykazování leasingu dle IFRS 16 má zařazení majetku pořízeného formou leasingu do rozvahy. To zapříčiňuje zvýšení dlouhodobého majetku společnosti. V tomto případě dochází ke zvýšení dlouhodobého majetku o 5 080 817 Kč. Zařazení majetku do rozvahy sebou nese odepisování majetku, což následně v rozvaze snižuje každoročně výši tohoto dlouhodobého majetku o oprávky.

Stejně jako u vykazování leasingu podle českých účetních předpisů dochází v aktivech ke změně oběžných aktiv. To je zapříčiněno příjmem společnosti za poskytnuté služby (2 mil. Kč) a výdajem za splátky leasingu (1,5 mil. Kč). Ke změně oběžných aktiv dochází každý rok ve stejné výši, jelikož je splátka leasingu a příjem za poskytnuté služby každý rok konstantní. V tomto případě se vykazování leasingu dle IFRS 16 nijak neliší od českých účetních předpisů.

Druhým zásadním dopadem do rozvahy oproti ČÚS je zachycení dlouhodobého závazku z leasingu. ČÚS tento závazek v rozvaze nezachycuje, jak již bylo zmíněno v předchozí části práce. Závazek z leasingu, který je podle IFRS 16 zachycen v rozvaze je nejvyšší v prvním roce. V dalších letech tento závazek postupně klesá (podle sestaveného umořovacího plánu) v tabulce 11 a snižuje bilanční sumu pasiv.

V každém roce jsou pasiva ovlivňovány také hospodářským výsledkem, který zvyšuje bilanční sumu pasiv. To je zapříčiněno tím, že je hospodářský výsledek každý rok kladný.

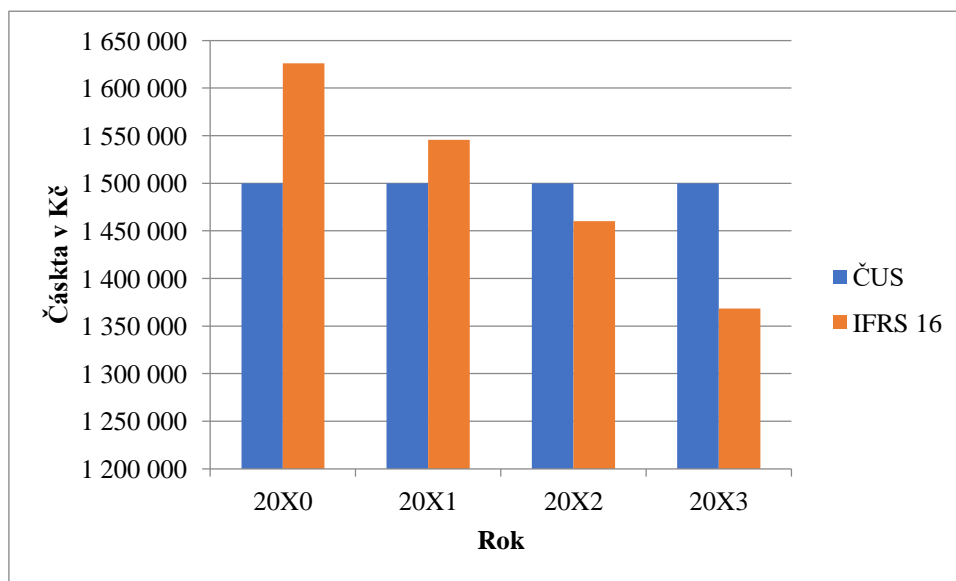
4.4 Dopady různého vykazování leasingu na účetní výkazy společnosti

Podkapitola je věnována dopadům různého vykazování leasingových transakcí na společnost XY. V počátku podkapitoly jsou porovnány náklady, které vznikají v souvislosti s vykazováním leasingu podle ČÚS a IFRS 16. Další část je věnována hospodářskému výsledku a jeho vývoji v jednotlivých letech, který je zachycen pro přehlednost v grafu. Závěr popisuje dopady různých účetních systémů na rozvahu společnosti v prvním roce (20X0) využívání leasingu.

4.4.1 Porovnání nákladů leasingu vstupujících do výsledovky

Tato subkapitola je věnována porovnání dopadů, které jsou způsobeny odlišným vykazováním leasingu podle ČÚS a IFRS 16. Nejdříve je rozebráno, jak vstupují jednotlivé splátky do nákladů nájemce z pohledu ČÚS. Následně je proveden rozbor nákladů, které vstupují do účetnictví společnosti v případě, že je leasing vykazován podle IFRS 16.

Z jednotlivých výsledovek sestavených podle ČÚS je patrné, že do nákladů v jednotlivých letech vstupuje celá splátka leasingu za nákladní automobil. Tento náklad vstupuje do výsledovky v jednotlivých letech ve stejné výši 1,5 mil. Kč, což zachycuje obr. 4. Stejná výše nákladu bude snižovat hospodářský výsledek v každém roce o stejnou částku, jak je zachyceno v následující části práce. Celková částka splátek za 4 roky činí 6 mil. Kč. Tato celková částka se do nákladu společnosti dostává postupně v každém roce v konstantní výši.

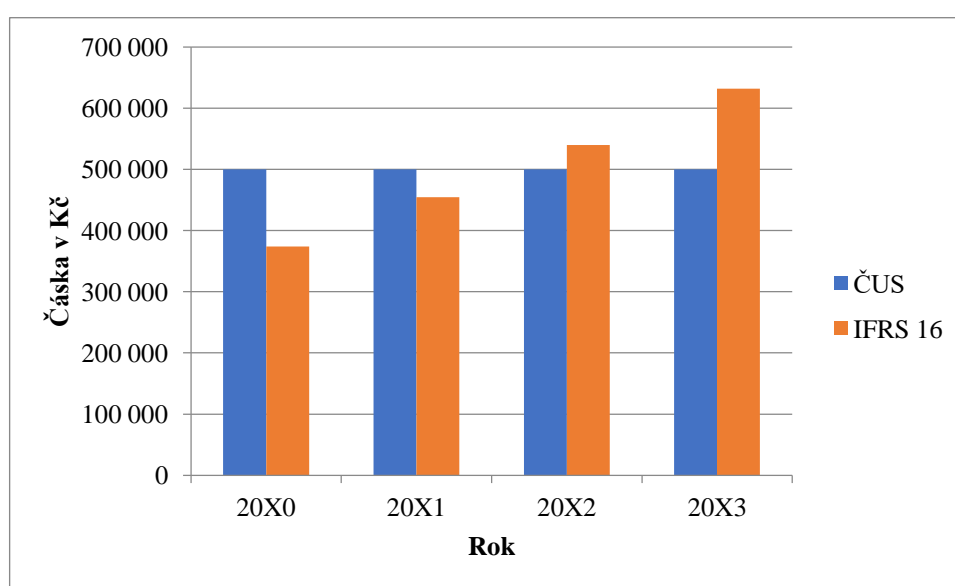
Obr. 4: Průběh celkových nákladu leasingu podle ČÚS a IFRS 16
Zdroj: vlastní zpracování

V případě vykazování leasingu dle IFRS 16 mají náklady zcela odlišný průběh, jak je možné vidět na obrázku 4. Odlišný průběh nákladů je zapříčiněn tím, že v každém roce je náklad rozdělen na finanční náklad a odpis majetku pořízeného formou leasingu. Finanční náklad tvoří úrok, který společnost XY hradí leasingové společnosti za pronájem nákladního automobilu. Úrok, který společnost hradí, má klesající průběh, jelikož v každém dalším roce dochází ke snižování závazku, z kterého je vypočítáván viz tab. 11. Jednotlivé odpisy majetku mají lineární průběh, tudíž snižují každý rok hodnotu práva k užívání aktiva stále o stejnou částku. To způsobuje, že celkové náklady, které mají souvislost s nákladním automobilem pořízeným formou leasingu, mají klesající průběh. Z grafu je patrné, že nejvyšší část nákladů bude zohledněna v prvním roce splácení. Nejnižší část nákladů bude vstupovat do výsledovky ve 4. roce splácení.

4.4.2 Vliv různého vykazování leasingu na hospodářský výsledek

Odlíšný průběh nákladů v důsledku různého vykazování leasingu podle ČÚS a IFRS 16, dopadá na hodnotu hospodářského výsledku. Tato subkapitola je věnována vývoji hospodářského výsledku v jednotlivých letech.

Z pohledu českých účetních předpisů vstupovaly splátky leasingu do nákladů ve stejné výši 1,5 mil. Kč v každém roce. Z tohoto důvodu snižovaly hospodářský výsledek ve stejné výši. Průběh hospodářského výsledku ovlivněného českými účetními předpisy zachycuje obr. 5.

Obr. 5: Vývoj hospodářského výsledku
Zdroj: vlastní zpracování

Hospodářský výsledek, který je ovlivněn vykazováním leasingových transakcí podle IFRS 16 má zcela odlišný průběh. V prvním roce trvání leasingu je hospodářský výsledek nejnížší a je nižší než hospodářský výsledek v případě vykazování leasingu podle ČÚS. V každém dalším roce v případě aplikace IFRS 16 hospodářský výsledek narůstá, přičemž nejvyššího hospodářského výsledku společnost dosahuje v posledním roce leasingu.

Na závěr lze konstatovat, že **vykazování leasingu dle IFRS 16 bude mít zásadní dopady na ukazatele rentability podniku, kdy bude po zařazení majetku na leasing, docházet ke snižování rentability, zejména v 1. roce leasingu.**

4.4.3 Dopady různého vykazování leasingu na majetek a zdroje společnosti

K porovnání dopadů různého vykazování leasingu byla využita rozvaha, která byla sestavena pro první rok leasingu nákladního automobilu. V této podkapitole je popsán dopad vykazování leasingu dle IFRS 16 na majetek a zdroje společnosti. První část je věnována dopadům na rozvahu, které přináší ČÚS a vzápětí je subkapitola věnována dopadům do rozvahy z pohledu IFRS 16.

Na konci prvního roku, kdy byla sestavena rozvaha podle ČÚS, je patrné, že leasing neměl žádný dopad na aktiva rozvahy. Výše dlouhodobého hmotného majetku zůstala oproti původnímu stavu majetku společnosti nezměněna. Vykazování leasingu dle ČÚS nemělo také žádný dopad na výši dlouhodobého ani krátkodobého závazku. Závazek zůstal též ve stejné výši, v jaké byl ve společnosti před využitím leasingu. Jediný dopad leasingu na rozvahu měly úhrady splátek, které snižovaly množství peněz, resp. oběžných aktiv společnosti XY.

V rozvaze níže je patrné, že vykazování leasingu dle IFRS 16 má zásadní dopad jak na majetek společnosti, tak dlouhodobé závazky. Pořízení majetku společnosti na leasing zapříčinilo růstu dlouhodobého majetku, který je nutné také odepisovat. V rozvaze je zachycena výše práva k užívání identifikovaného aktiva (nákladního automobilu) a také oprávky k tomuto majetku. Další dopad má leasing na závazky, které jsou v rozvaze v důsledku aplikace IFRS 16 vyšší. V prvním roce je v rozvaze zachycen závazek oceněný ve výši současné hodnoty, který je každý rok snižován v souvislosti s placením jednotlivých plateb leasingu. Z důvodu placení leasingových splátek je také patrný úbytek peněz, což stejně jako při vykazování leasingu podle českých účetních předpisů, způsobuje pokles oběžných aktiv společnosti.

Tab. 15: Dopady různého vykazování leasingu na majetek a zdroje podniku

Rozvaha 20X0

Aktiva	ČÚS (tis. Kč)	Změna proti ČÚS (tis. Kč)	IFRS 16 (tis. Kč)
Dlouhodobý hmotný majetek	20 000	+ 5 081	25 081
Oprávky	-	- 1 270	- 1 270
Dlouhodobý nehmotný majetek	1 000	-	1 000
Dlouhodobý finanční majetek	500	-	500
Celkový dlouhodobý majetek	21 500	+ 3 811	25 311
Oběžná aktiva	10 500	-	10 500
Celková aktiva	32 000	+ 3 811	35 811

Pasiva			
Vlastní kapitál	25 000	-	25 000
Dlouhodobé závazky	5 000	+ 3 936	8 936
Krátkodobé závazky	1 500	-	1 500
Celkové závazky	6 500	+3 936	10 436
Hospodářský výsledek	500	- 126	374
Celková pasiva	32000	+ 3 811	35 811

Zdroj: vlastní zpracování

Jelikož při vykazování leasingu podle IFRS 16 dochází k růstu aktiv, **bude mít tato skutečnost dopad na hodnotu ukazatele obratu celkových aktiv, kterou bude zhoršovat.**

Zároveň bude mít vykazování leasingu dle IFRS 16 dopady na zadluženost podniku. Zachycení závazku z leasingu v cizích zdrojích **bude zvyšovat hodnoty ukazatelů zadluženosti.**

5. Analýza dopadů rozdílného vykazování na vybrané finanční ukazatele

K výpočtu jednotlivých ukazatelů jsou využity účetní výkazy společnosti XY v prvním roce leasingu. Jedná se o rozvahu sestavenou v roce 20X0 a výkaz zisku a ztráty sestavený pro tentýž rok.

Hlavním cílem této kapitoly je porovnat dopady různého vykazování leasingu na vybrané poměrové ukazatele finanční analýzy. Výsledky ukazatelů finanční analýzy jsou interpretovány a je posuzováno, zda došlo k naplnění předpokladů stanovených v podkapitole 4.4.

V úvodu je věnován prostor analýze rentability, kde je počítána rentabilita celkového vloženého kapitálu a rentabilita vlastního kapitálu. K výpočtu těchto ukazatelů je využita hodnota zisku, celkových aktiv a vlastního kapitálu. Jedná se o hodnoty získané v podkapitole 4.2 Účetní zobrazení leasingu nájemce dle ČÚS a 4.3 Účetní zobrazení leasingu dle IFRS 16.

Další část kapitoly je věnována ukazatelům zadluženosti, především celkové zadluženosti a míry zadluženosti. Pro výpočet těchto ukazatelů jsou využity hodnoty celkových aktiv, cizích zdrojů a vlastních zdrojů. Tyto údaje jsou opět získány z účetních výkazů sestavených v roce 20X0.

Poslední část kapitoly je věnována analýze aktivity. Pro tento účel byl zvolen ukazatel obrátu celkových aktiv, který má vypovídající schopnost o efektivitě využívaného majetku v podniku.

5.1 Analýza rentability

Analýza rentability navazuje na teoretickou část práce v kapitole 3. Výchozími účetními výkazy pro analýzu rentability jsou rozvaha a výkaz zisku a ztráty 20X0. Data, která vstupují do vzorců z účetních výkazů, jsou hospodářský výsledek, celková aktiva a vlastní zdroje společnosti.

Je potřeba zdůraznit, že s ohledem na podstatu práce bylo abstrahováno od veškerých daní. Z tohoto důvodu je uvažováno, že hospodářský výsledek společnosti, je zároveň čistým ziskem podniku.

5.1.1 Výpočet rentability celkového vloženého kapitálu

Dosazením konkrétních hodnot do vzorce ze subkapitoly 3.1.1 pro výpočet rentability celkového vloženého kapitálu získáváme následující výsledky:

$$ROA_{\text{ČÚS}} = \frac{\text{zisk}}{\text{aktiva}} = \frac{500\,000}{32\,000\,000} \doteq 0,01563 \doteq 1,56\% \quad (8)$$

$$ROA_{\text{IFRS 16}} = \frac{\text{zisk}}{\text{aktiva}} = \frac{374\,139}{35\,811\,000} \doteq 0,01045 \doteq 1,05\% \quad (9)$$

Z výsledků je patrné, že v případě vykazování leasingu dle českých účetních předpisů je rentabilita vyšší. Důvodem je, že české účetní předpisy nevyžadují zařazení majetku pořízeného formou leasingu do rozvahy. Zároveň bylo dosaženo vyššího zisku, jelikož vykazováním leasingu dle ČÚS generovalo v prvním roce nižší náklady než v porovnání s IFRS 16, jak je popsáno v subkapitole 4.4.1.

Z pohledu IFRS 16 je rentabilita celkového vloženého kapitálu nižší, protože byl majetek pořízený formou leasingu zařazen do dlouhodobého majetku v rozvaze (ve výši práva na užívání aktiva), což způsobilo zvýšení bilanční sumy aktiv. Zároveň vykazování leasingu dle IFRS 16 způsobilo pokles zisku, jelikož byl zisk snížen o finanční náklad leasingu a odpis majetku na leasing.

Vykazování leasingu dle IFRS 16 má **dopad na ukazatel výkonnosti (ziskovosti) podniku**, jelikož dochází k jeho snížení oproti vykazování leasingu dle českých účetních předpisů. Výsledek potvrzuje předpoklad ze subkapitoly 4.4.2, že důsledkem vykazování leasingu dle IFRS 16 dochází k relativnímu poklesu tohoto ukazatele rentability.

5.1.2 Výpočet rentability vlastního kapitálu

K výpočtu rentability vlastního kapitálu byl použit vzorec ze subkapitoly 3.1.2. Dosazením hodnot do vzorce jsou získány výsledky níže:

$$ROE_{\text{ČÚS}} = \frac{\text{zisk}}{\text{vlastní kapitál}} = \frac{500\,000}{25\,000\,000} = 0,02 = 2\% \quad (10)$$

$$ROE_{\text{IFRS 16}} = \frac{\text{zisk}}{\text{vlastní kapitál}} = \frac{374\,139}{25\,000\,000} \doteq 0,015 \doteq 1,5\% \quad (11)$$

Výsledné hodnoty indukují, že rentabilita vlastního kapitálu je opět vyšší v případě vykazování leasingu podle českých účetních předpisů. Příčinou je vyšší hospodářský výsledek dosažený vykazováním leasingu dle ČÚS v prvním roce leasingu.

V případě IFRS 16 byl hospodářský výsledek snížen finančním úrokem leasingu a odpisem.

IFRS 16 má **dopad také na rentabilitu vlastního kapitálu**, kdy je rentabilita podle IFRS 16 nižší než v případy, kdy byl leasing vykazován podle českých účetních předpisů. V tomto případě dochází také k naplnění předpokladů ze subkapitoly 4.4.2.

5.2 Analýza zadluženosti

Analýza zadluženosti vychází z rozvahy společnosti XY sestavené pro rok 20X0. Klíčovými údaji pro výpočet zadluženosti jsou hodnoty cizích zdrojů a celkových aktiv. Z komparace různého vykazování leasingu z kapitoly 4 byl vyvozen závěr, že vykazování dle IFRS 16 zvyšuje dlouhodobé závazky podniku.

K výpočtu ukazatelů zadluženosti jsou využity vzorce z podkapitoly 3.2, které slouží k výpočtu celkové zadluženosti a míry zadluženosti podniku.

5.2.1 Výpočet celkové zadluženosti

Dosazením údajů o celkových aktivech a cizích zdrojích do vzorce jsou získány následující výsledky:

$$\text{Celková zadluženost}_{\text{ČÚS}} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{celková aktiva}} = \frac{6\,500\,000}{32\,000\,000} \doteq 0,20 \doteq 20 \% \quad (12)$$

$$\text{Celková zadluženost}_{\text{IFRS 16}} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{celková aktiva}} = \frac{10\,436\,000}{35\,811\,000} \doteq 0,29 \doteq 29 \% \quad (13)$$

Vykazování leasingu dle českých účetních předpisů nemělo žádný vliv na výši cizích zdrojů. Cizí zdroje v tomto případě zůstaly nezměněny oproti výchozímu stavu společnosti, kdy nepoužívala majetek pořízený formou leasingu. Vykazování leasingu dle ČÚS nemělo vliv ani na dlouhodobý hmotný majetek společnosti. Dopady na aktiva měly pouze úhrady splátek leasingu, které snižovaly výši oběžných aktiv, resp. peněz. Tím by mohlo docházet k mírnému zhoršení ukazatele celkové zadluženosti vypočítaného pro ČÚS.

Jak již bylo zmíněno v kapitole 4, vykazování leasingu dle IFRS 16 zvyšuje cizí zdroje v podobě růstu dlouhodobého závazku. Zároveň došlo k razantnějšímu růstu bilanční sumy aktiv, což bylo způsobeno zařazením majetku na leasing v hodnotě práva k užívání aktiva do rozvahy.

Z výsledku výše je patrné, že **vykazování leasingu dle IFRS 16 zvyšuje zadluženost podniku**, což naplňuje předpoklad ze subkapitoly 4.4.3. Ukazatel zadluženosti je vyšší než v případě vykazování leasingu dle českých účetních předpisů.

5.2.2 Výpočet míry zadluženosti

K výpočtu míry zadluženosti je použit vzorec ze subkapitoly 3.2.2, který vyjadřuje poměr cizích zdrojů k vlastnímu kapitálu.

$$\text{Míra zadluženosti}_{\text{ČÚS}} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{vlastní kapitál}} = \frac{6\,500\,000}{25\,000\,000} = 0,26 = 26 \% \quad (14)$$

$$\text{Míra zadluženosti}_{\text{IFRS 16}} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{vlastní kapitál}} = \frac{10\,436\,000}{25\,000\,000} \doteq 0,42 \doteq 42 \% \quad (15)$$

Z pohledu ČÚS platí pro cizí zdroje stejné tvrzení jako při výpočtu ukazatele celkové zadluženosti. Vlastní kapitál byl po celou dobu užívání leasingu nezměněn, což platí také pro IFRS 16.

Údaj cizích zdrojů při vykazování leasingu dle IFRS 16 je totožný s údajem pro výpočet celkové zadluženosti v předchozím vzorci.

Opět platí, že vykazováním leasingu dle IFRS 16 došlo ke zvýšení míry zadluženosti, což bylo způsobeno, jak již bylo zmíněno, zachycením závazku z leasingu v rozvaze. Výsledek opět naplnil předpoklad ze subkapitoly 4.4.3, že dojde ke zvýšení míry zadluženosti.

5.3 Analýza aktivity

Pro analýzu aktivity je využit ukazatel obratu aktiv. Z toho vyplývá, že hlavním údajem pro výpočet jsou aktiva z rozvahy 20X0. Dalším údajem jsou tržby, které společnost realizovala v roce 20X0.

Dosažením do vzorců jsou získány hodnoty, pomocí kterých je možné určit, jak je struktura majetku podniku efektivní.

5.3.1 Výpočet ukazatele obratu celkových aktiv

Dosažením jednotlivých hodnot z účetních výkazů jsou získány výsledky níže:

$$Obrat\ aktiv_{\check{C}\acute{U}S} = \frac{tr\acute{z}by}{celková\ aktiva} = \frac{2\ 000\ 000}{32\ 000\ 000} \doteq 0,063 \doteq 6,3\ \% \quad (16)$$

$$Obrat\ aktiv_{IFRS\ 16} = \frac{tr\acute{z}by}{celková\ aktiva} = \frac{2\ 000\ 000}{35\ 811\ 000} \doteq 0,056 \doteq 5,6\ \% \quad (17)$$

Z výsledných hodnot je patrné, že různé vykazování leasingových transakcí má dopad také tento finanční ukazatel. Vykazování leasingu dle IFRS 16 dosahuje horších hodnot tohoto ukazatele, jelikož zařazení majetku pořízeného formou leasingu do rozvahy, zvýšilo velikost celkových aktiv.

Jelikož tento majetek nebyl podle českých účetních předpisů vykázán, byla výsledná hodnota ukazatele obratu aktiv dle ČÚS vyšší a tedy lepší.

Z výše zmíněného lze konstatovat, že **vykazování majetku na leasing podle IFRS 16 dosahuje horších hodnot ukazatele obrátu celkových aktiv**, než je tomu v případě vykazování leasingu podle ČÚS. Výsledné hodnoty potvrdily předpoklad ze subkapitoly 4.4.3, že dojde ke zhoršení efektivity majetku v podniku vykazováním leasingu dle IFRS 16.

Závěr

Cílem diplomové práce byla komparace vykazování leasingových transakcí podle českých účetních předpisů a IFRS 16 a analýza dopadů na vybrané finanční ukazatele. Za tímto účelem byly sestaveny účetní výkazy, které zohledňovaly vykazování leasingu nejdříve podle českých účetních předpisů a následně podle IFRS 16. Tyto účetní výkazy byly porovnávány a doplněny o komentáře o dopadech, které byly způsobeny různým vykazováním leasingu. Na základě poznatků zjištěných komparací byly vyvozeny předpoklady dopadů na vybrané finanční ukazatele a výpočtem poměrových ukazatelů byly tyto předpoklady potvrzeny.

První kapitola byla věnována účetnictví a jeho významu. V rámci kapitoly byla nastíněna legislativa upravující účetnictví v prostředí České republiky. Z pohledu této legislativy byl zmíněn např. zákon o účetnictví, vyhlášky a české účetní předpisy. V kapitole byly následně popsány vlivy mezinárodního prostředí na české účetnictví a druhá část této kapitoly byla věnována mezinárodním standardům účetního výkaznictví. Tato část kapitoly popisovala IFRS ze široka, zejména historii vzniku, proces tvorby standardů nebo koncepční rámec.

Další kapitola přecházela k problematice leasingu a jeho vykazování podle českých účetních předpisů a IFRS 16. Nejdříve byla část kapitoly věnována vykazování leasingu podle českých účetních předpisů, kde byly popsány vlastnosti leasingu, druhy leasingu a také účetní aspekty leasingu. Následně byl v další části kapitoly kladen důraz na standard IFRS 16 – Leasingy, který upravuje vykazování leasingu na mezinárodní úrovni. Standard IFRS 16 nahradil svého předchůdce IAS 17. Hlavním důvodem jeho nahrazení byla problematická aplikace v případech, kdy bylo potřeba rozlišovat, zda jde o finanční nebo operativní leasing. IFRS 16 přineslo změny zejména při vykazování leasingu z pohledu nájemce. Z pohledu pronajímatele zůstal výklad téměř totožný s IAS 17.

Teoretická část práce byla zakončena třetí kapitolou o finanční analýze, která byla věnována především poměrovým ukazatelům. V této kapitole byl kladen důraz na ukazatele rentability, zadluženosti a aktivity. Tyto ukazatele byly využity v závěru praktické části k analýze dopadů na finanční stránku podniku.

Čtvrtá kapitola přešla k praktické části práce. Hlavním cílem této kapitoly byla komparace účetního zobrazení leasingových transakcí podle českých účetních předpisů a IFRS 16 na fiktivní společnosti XY. Hned v úvodu kapitoly byla fiktivní společnost charakterizována a byly popsány podmínky leasingové smlouvy. Na základě těchto informací bylo možné v další části práce zaúčtovat jednotlivé operace týkající se leasingu a sestavit účetní výkazy jak podle českých účetních předpisů, tak podle IFRS 16. V závěru čtvrté kapitoly byly využity údaje získané sestavením účetních výkazů a na základě těchto údajů byly vyvozeny předpoklady, které bylo nutné v páté kapitole potvrdit. První předpoklad pojednával o tom, že vykazováním leasingu dle IFRS 16 dochází ke zhoršení rentability podniku v porovnání s vykazováním leasingu podle českých účetních předpisů. Dalším předpokladem bylo zvýšení zadluženosti podniku v případě vykazování leasingu dle IFRS 16 a neméně důležitým předpokladem bylo zhoršení hodnot ukazatele obratu celkových aktiv.

V páté kapitole byla provedena finanční analýza na vybrané poměrové ukazatele, kde výsledky potvrdily veškeré výše zmíněné předpoklady. V kapitole byla nejdříve provedena analýza rentability, která ukázala, že dochází ke zhoršení ziskovosti podniku v důsledku vykazování leasingu dle IFRS 16, jelikož nájemce musí vykázat leasing v rozvaze. Zároveň analýza zadluženosti prokázala, že z pohledu IFRS 16 dochází také ke zvyšování zadluženosti podniku, jelikož musí být leasing vykázán v závazcích. S tím souviselo zhoršení ukazatele obratu celkových aktiv, protože zachycení majetku, zvyšovalo celková aktiva a při stále konstantních tržbách došlo ke zhoršení efektivity majetku v podniku oproti vykazování leasingu dle českých účetních předpisů.

Ze získaných poznatků pomocí komparace a analýzy různého vykazování lze konstatovat, že v české účetní legislativě není problematika leasingu zcela ošetřena. Nájemce tudíž nemusí vykazovat leasing ani v aktivech, ani v závazcích rozvahy. Při finanční analýze potom dosahují společnosti, které vykazují leasing podle českých účetních předpisů lepších výsledků např. v rentabilitě, zadluženosti nebo efektivitě majetku. Z toho vyplývá, že uživatelé, kteří čerpají údaje pouze z rozvahy, nemusí mít vždy správnou představu o finančním zdraví společnosti.

Je potřeba zdůraznit, že v případě podniků, které využívají leasing v hojné míře a vykazují podle českých účetních předpisů, je nutné posuzovat finanční zdraví těchto podniků v širších souvislostech a využívat i jiné zdroje informací než rozvahu. Přesnější informace

může poskytnout např. příloha k rozvaze. Získání správného povědomí o finanční situaci podniku, může přispět ke správným rozhodnutím ať už ze strany vlastníků podniků, z pohledu bank při posuzování úvěrů nebo dalších uživatelů účetních výkazů.

Na závěr lze konstatovat, že zavedení nového standardu IFRS 16 – Leasingy zlepšilo vypovídací schopnost účetních výkazů společností, které pořizují majetek formou leasingu. Toto může mít pozitivní přínosy pro uživatele, kteří na základě účetních výkazů musí často činit zásadní rozhodnutí. Společnosti, které mají v ČR povinnost vykazovat podle IFRS nebo se tak dobrovolně rozhodly, poskytují tedy ve svých účetních výkazech z pohledu leasingu přesnější informace, než podniky vykazující leasing podle českých účetních předpisů.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

BRAGG, Steven, 2018. *IFRS guidebook*. 2019 edition. Centennial, Colorado: Accounting Tools. AccountingTools series. ISBN 978-1-64221-017-0.

DVOŘÁKOVÁ, Dana, 2017. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS*. 5. aktualizované a přepracované vydání. Brno: BizBooks. ISBN 978-80-265-0692-8.

HINKE, Jana, Dana BÁRKOVÁ a Zdeněk HRUŠKA, 2016. *Účetnictví 2: pokročilé aplikace*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4281-6.

HRONOVÁ, Stanislava, 2009. *Národní účetnictví: nástroj popisu globální ekonomiky*. V Praze: C.H. Beck. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-807-4001-536.

JÍLEK, Josef, 2018. *Hlavní účetní systémy IFRS a US GAAP*. První vydání. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2774-5.

KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ, Daniel REMEŠ a Karel ŠTEKER, 2017. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 3., kompletně aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing. Prosperita firmy. ISBN 978-80-271-0563-2.

KRUPOVÁ, Lenka, 2017. *Leasingy podle IFRS: IFRS 16 leasingy, praktické aplikace, příklady*. Vydání první. Praha: 1. VOX a.s. ISBN 9788087480540.

Meritum Účetnictví podnikatelů: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni ..., 2017. Praha: ASPI. Meritum (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-518-5.

RŮČKOVÁ, Petra, 2019. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 6. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing. Finanční řízení. ISBN 978-80-271-2028-4.

RŮŽIČKOVÁ, Eva, 2010. Ruské podnebí. *Rusko-info* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.rusko-info.cz/clanek/ruske-podnebi>

ŠTEKER, Karel a Milana OTRUSINOVÁ, 2016. *Jak číst účetní výkazy: základy českého účetnictví a výkaznictví*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing. Prosperita firmy. ISBN 978-80-271-0048-4.

Účetnictví podnikatelů: Audit : redakční uzávěrka k .., 2016. Ostrava: Sagit. ÚZ. ISBN 978-80-7488-142-8.

VALOUCH, Petr, 2012. *Leasing v praxi: praktický průvodce*. 5. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing. Účetnictví a daně. ISBN 978-80-247-7834-1.

Internetové zdroje

Aktuality: Pokud si pronajmu formou operativního leasingu osobní automobil, jakým způsobem musím o tomto vozidle účtovat, 2020. *LeasePlan* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.leaseplan.com/cs-cz/aktuality/nejcastejsi-dotazy-na-operativni-leasing/>

České účetní předpisy: Vyhlášky, 2020. *Komora Auditorů České republiky* [online]. [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://www.kacr.cz/vyhlasky>

České účetní standardy, 2020. *Komora auditorů České republiky* [online]. [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://www.kacr.cz/ceske-ucetni-standardy>

Dějiny účetnictví, 2020. *Institut účetnictví* [online]. [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <http://www.institutucetnictvi.cz/dejiny-ucetnictvi/>

Evropské účetní předpisy, 2020. *Komora auditorů České republiky* [online]. [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://www.kacr.cz/evropske-ucetni-predpisy>

IFRS Interpretations Committee, 2017. *IFRS* [online]. [cit. 2020-02-10]. Dostupné z: <https://www.ifrs.org/groups/ifrs-interpretations-committee/#about>

PROQUEST. 2019. *Databáze článků ProQuest* [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2019-09-26]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz>

Who uses IFRS Standards, 2019. *IFRS* [online]. [cit. 2020-02-09]. Dostupné z:
<https://www.ifrs.org/use-around-the-world/use-of-ifrs-standards-by-jurisdiction/#analysis>

Auditor [online], 2017. Praha: Infomedia [cit. 2020-03-31]. ISSN 1210-9096. Dostupné z:
<https://www.kacr.cz/file/4474/casopis-auditor-c-8-2017.pdf>

IFRS 16 Leasing, 2019. *Societegenerale* [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z:
<https://www.equipmentfinance.societegenerale.cz/cz/ifrs/>